

TİCARET HUKUKU

3/A

2017 – 2018

(1. DÖNEM ÖZETİ)

(1 - 9. HAFTALAR)

HAZIRLAYAN : TURGAY MARAL

KAYNAK : TİCARİ İŞLETME HUKUKU KİTABI (SABİH ARKAN, 2017)
DERS TAKİBİ NOTLARI
2014 BETA NOTLARI

ÖĞRETİM ÜYESİ: DOÇ. DR. BURÇAK YILDIZ

GİRİŞ

6102 sayılı TTK, başlangıç ve son hükümlerin dışında **6 bölümden** oluşmaktadır. 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir, 1535 maddeden oluşmaktadır.

1. Ticari işletme hukuku	4. Taşıma hukuku
2. Şirketler hukuku	5. Deniz ticareti hukuku
3. Kıymetli evrak hukuku	6. Sigorta hukuku

TANIM: Ticaret hukuku, üretim ile tüketim arasındaki aşamanın üst başlığıdır.

TİCARET HUKUKU İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- **Sübjektif görüş:** Ticaret hukukunun konusu tacirdir.
- **Objektif görüş:** Ticaret hukukunun konusu ticari işlemdir.
- **Modern görüş:** Ticaret hukukunun konusu işletmedir. TTK bu görüşü benimsemektedir, temel kavram ticari işletmedir.

1. BÖLÜM: TİCARİ İŞLETME (madde 11-123)

TTK - 11/1: Ticari işletme esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir.

TTK - 11/2: Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak kararnamede gösterilir.

TTK – 12/1: Tacir: Bir ticari işletmeyi kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye denir.

TTK – 15: Esnaf: İster gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri Bakanlar Kurulunca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişidir.

İşletme: a. Ticari işletme (tacir)
b. Esnaf işletmesi (esnaf)
c. Serbest meslek işletmesi (serbest meslek sahibi)

- Her ticari işletme bir işletmedir, her işletme bir ticari işletme değildir.
- Ticari işletmenin **tüzel kişiliği yoktur**, kendi içinde **bütünlük arz eden mal varlığı parçasıdır**.
- Bu kapsamda esnaf işletmesi bir işletmedir, ama bir ticari işletme değildir ve **kural olarak esnaflara TTK hükümleri uygulanamaz**. İstisnaları:
 - TTK – 20: Ücret isteme hakkı
 - TTK – 53: İşletme adı
 - TMK – 950/2: Hapis hakkı (rehin)
 - Taşınırlarda Ticari İşletme Kanunu
- Bir işletme **dört unsuru** sağlıyorsa 15 günlük sürede ticaret siciline kaydedilmelidir. Ticaret siciline **tescil, ticari işletmenin bir unsuru değildir**, bir sonuçtur.
- Esnaf siciline kayıtlı olmak tacir olmadığı anlamına gelmez, kişinin tacir olduğu ispatlanabilir, limiti aşmışsa tacir sayılır. Esnafların limiti aşması durumunda, kendileri istemedikçe ticaret siciline kayıt olmaya zorlanamazlar, limiti 6 kat aşarlarsa kayıtları ticaret siciline aktarılır.
- Serbest meslek işletmeleri ticari işletme değildir, yani avukat tacir sayılmaz. Ama eczacı tacirdir, serbest meslek işletmesi değildir.

TİCARİ İŞLETME UNSURLARI

1. Gelir sağlamayı hedeflemek	Hayır amacıyla yapılırsa gelir sağlama amacı yoktur.
2. Esnaf faaliyeti sınırını aşmak	Belirli limitin altında kalanlar esnaftır.
3. Devamlılık	İşin gereği belli dönemlerde yapılsa bile bu unsura zarar vermez.
4. Bağımsızlık	Şube bağımsız bir ticari işletme değildir, acente bağımsızdır.

TİCARİ İŞLETMENİN YAPISI ve HUKUKİ NİTELİĞİ

- Sürekli olarak işletmeye özgülenen unsurlar, işletme kiralık bir yerde ise kiracılık hakkı, işletme değeri, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet hakları ticari işletmeye dâhil değerlerdir.
 - ✓ İnsan unsuru
 - ✓ Mal varlığı unsurları
 - ** İşletme değeri
 - ** Kiracılık hakkı
 - ** Ticaret unvanı
 - ** İşletme adı
 - ** Marka, patent
- Ticari işletmenin değeri (peştemaliye), çoğu kez işletmeye özgülenen unsurların ekonomik değer toplamından fazladır.
- Ticari işletmenin malvarlığı, tacirin genel mal varlığı içinde yer alır. Tacirin özel mal varlığı ayrı değildir. Ticari borçlarının ödenmesi için özel mal varlığına el atılabilir.

TİCARİ İŞLETMEDE MERKEZ VE ŞUBE

MERKEZ: TTK – 40/1’in lafzından her ticari işletmenin bir merkezinin bulunması gerektiği anlaşılmaktadır.

ŞUBE UNSURLARI	ŞUBEYE BAĞLANAN SONUÇLAR
1. Merkeze bağımlılık 2. Dış ilişkide bağımsızlık 3. Yer ve yönetim ayrılığı	1. Ticaret siciline tescil zorunluluğu (bulunduğu yerde). Merkezi Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye şubeleri, yerli ticari işletmeler gibi tescil olur. 2. Ticaret unvanı (şube ismi eklenir). Merkezi yabancı ülkede olan işletmelerin Türkiye şubeleri, ticaret unvanında merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduklarını göstermek zorundadır. 3. Temsil yetkisinin sınırlandırıldığı durumlar (yetki şube ile sınırlanabilir) 4. Ticari işletmenin devrinin kapsamına şubelerin de girmesi 5. Şubenin bulunduğu yerde de dava açılabilmesi (tacir hakkında iflas davası ancak merkezde açılabilir)

- Şube merkeze bağlıdır, ikinci bir ticari işletme değildir. Şube, ticari işletmenin bir parçasıdır.
- Şube açılması zorunlu değildir. Mağazalar şubedir, ATM'ler şube değildir.
- Merkez kime aitse, şube de o tacire aittir, şubeden elde edilen tüm kar ve zarar tacire aittir.
- Merkezin üçüncü kişilerle yaptığı başlıca işlemleri şube de yapabilmelidir.
- Şube ile merkez aynı binada bile olabilir, önemli olan farklı müşteri kitlesine hizmet etmektir.
- Ticari işletmenin tüzel kişiliği yoktur, dolayısıyla şubenin de tüzel kişiliği yoktur.
- Şubenin merkezden ayrı bir yönetime sahip olması gerekir.

TİCARİ İŞLETMEYE BAĞLANAN SONUÇLAR

1. Ticari işletmenin devri
2. Ticari işletmenin rehini

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

TTK - 11/3: Ticari işletme, içerdiği mal varlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün halinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir.

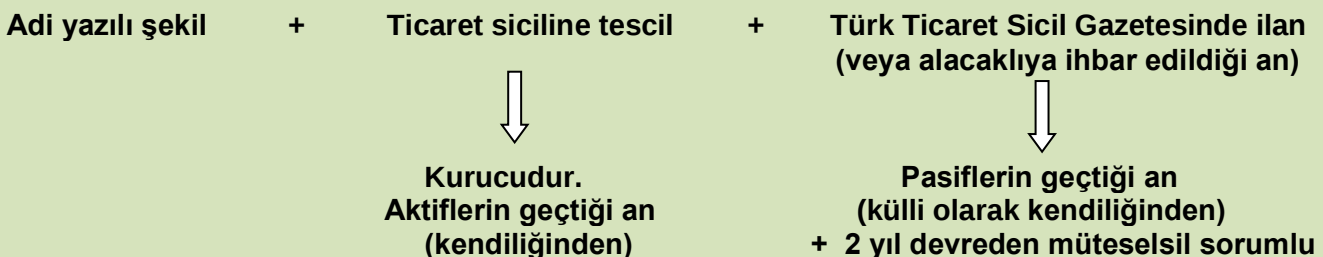
Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran mal varlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen mal varlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.

Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün halinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

TBK - 202: Bir mal varlığını veya bir işletmeyi aktif ve pasifleri ile birlikte devralan, bunu alacaklılara bildirdiği veya ticari işletmeler için Ticaret Sicil Gazetesinde, diğerleri için Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayımlanacak ilanla duyurduğu tarihten başlayarak, onlara karşı mal varlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur.

Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır. Bu süre, muaccel borçlar için, bildirme veya duyuru tarihinden; daha sonra muaccel olacak borçlar için ise, muacceliyet tarihinden işlemeye başlar.

- Ticari işletme ona tahsis edilen bütün unsurlarıyla birlikte **iktisadi bir bütünlük oluşturur**. Ticari işletmenin bir bütünlük arz etmesi hukuki işlemlerde de bütün olarak konu olabilmelerini sağlıyor.
- Ticari işletme **tek bir parça eşyaymış gibi** tek bir sözleşmeyle basit bir şekil şartıyla hukuki işlemlere konu olabilir. Ticari işletmenin bütün unsurlarını tek tek sözleşmeye konu edebiliriz ya da dilersek hepsini **tek bir sözleşmeye** konu edebiliriz. Örneğin tek bir sözleşmeyle rehin konusu yapabiliriz.
- TTK - 11/3'e göre ticari işletme bir bütün halinde işleme konu edilirse işlem **adi yazılı şekilde** yapılır. Ayrı ayrı yapsaydık şekil şartları değişik ve zor olurdu, özellikle de taşınmazlar için. Devrederken taşınmaz olsa bile tapuya gidilmesine gerek yok, **ticaret siciline tescil ve ilan** ediliyor.
- TTK - 11/3 'ün uygulanması için, ticari işletmenin kural olarak **bir bütün halinde devredilmesi** gerekir. Münferit unsurlar olarak devredilirse TTK - 11/3 uygulanmaz.
- Ticari işletmenin devrinde çalışmayı **etkilemeyecek bazı unsurlar, devir kapsamı dışında** bırakılabilir.
- Ticari işletmenin devrinde haklar ile borçlar da devredilir, borçları devir kapsamı dışında tutan sözleşme kayıtları geçerli değildir. Bu şekilde bir anlaşma ancak taraflar arasında geçerlidir, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez.
- Her ticari işletme ticaret siciline tescil edilmek zorundadır. Ama bu ticari işletme niteliği kazandıran bir unsur değildir. Eğer sicile kayıtlı başka haklar varsa sicil memuru, bu işlemi yaparken devir kapsamında gösterilmiş hakların kayıtlı olduğu sicillere durumu re'sen bildirir.
- Ticari işletmeye dâhil mal varlığı unsurlarının mülkiyetleri kendiliğinden geçer. Mülkiyet geçişi külli olarak kendiliğinden olur. TBK'ya göre borcun naklinde alacaklının rızası aranır, ama ticari işletmenin devri bunun **istisnasıdır, alacaklının rızası aranmaz**. Ama devreden TBK - 202 ile bağlıdır (2 yıl müteselsil sorumludur).

MÜLKİYET GEÇİŞ ANI

Ticari İşletmenin Devrinin sonuçları

- Devreden kişinin tek bir işletmesi varsa, ticareti terk etmiş olur ve tacir sıfatını kaybeder. Normal kişi borcunu ödeyemezse bunun takibi icra yoluyla yapılır, iflas yolu sadece tacirler uygulanır. Kişinin tacir sıfatı giderse, İİK – 44'e göre; kişi tacir sıfatının kaybetse bile, 1 yıl boyunca borçlarından dolayı iflas yoluyla takip edilebilir.
- İşletmeye tahsis olunan tüm unsurlar devralana geçer. Taraflar münferit bazı unsurları devir kapsamı dışında tutabilirler.
- İşletmeye tahsis olunan bazı unsurlar üçüncü bir kişiye aitse, iyi niyetli devralan mülkiyeti kazanır. Bunun **istisnası** Finansal Kiralama Kanunudur. Malın mülkiyeti Finansal Kiralama Şirketinde, zilyetliği ise kiralayandır. Devralan iyi niyetli olsa bile Finansal Kiralama Şirketinin olan mal devrolmaz. Normal kiralama olsaydı mülkiyet devralana geçerdi. Bir **diğer istisna** taşınır üzerinde ticari işletme rehini kurulması durumudur. Devralan iyi niyetli olsa bile TARES'i bilmek durumundadır, devralan mülkiyeti kazanamaz.
- Sözleşmede öngörülmezse bile devreden, rekabet etmeme borcu altına girer (açıkça rekabet etme hakkımı saklı tutuyorum demezse). Bu anlamda, müşteri çevresi de devir kapsamı içindedir.
- Devredilen ticari işletme kiralık bir yerde ise, kiracılık hakkı devralana geçer.
- Ticari işletmenin devri, genellikle satış sözleşmesiyle olacağından, bu sözleşmeyle ilgili ayıp ve zapta karşı tekeffül hükümleri burada da uygulanır.
- Borçlar, devrin alacaklılara bildirilmesinden veya ticari işletmeler için TTSG'de, diğerleri için Türkiye genelindeki bir gazetede ilan edilmesinden itibaren devralana geçer. Devreden de, borçlardan 2 yıl boyunca müteselsil olarak sorumlu kalır.
- Ticari **işletme adı tek başına satılabilir**.
- **Ticaret unvanı tek başına devredilemez**, ancak ticari işletme ile birlikte devredilebilir.
- Devirde;
 - Ticari işletmeni adı devrolur (aksi açıkça söyleyerek kararlaştırılabilir).
 - Ticaret unvanı (tacirin adı) devrolur (aksi açıkça söyleyerek kararlaştırılabilir).
 - Fikri mülkiyet hakları da devrolur.
 - Müşteri çevresi de (işletmenin değeri) devrolur.
 - İşletmenin üretime devam edebilmesi için gereken bütün unsurlar devirle beraber kendiliğinden geçer, sözleşmede yazılmamış, unutulmuş olsa bile devirle beraber devralana geçer.
 - İşletmeye ait bütün borçlar geçer, bilerek veya bilmeyerek yazılmayan borçlar dahi geçer.
- Ticari işletme devri ile şirket devrinin farkı, ortakların etkilenip etkilenmemesinde görülür. Ticari işletmenin devrinde ortaklar etkilenmezler, şirket devrinde ortaklar yeni şirketin ortağı olurlar.

4. HAFTA 10.10.2017

TİCARİ İŞLETMENİN REHİNİ

TMK – 856'ya göre taşınmazlar üzerinde rehin hakkı, tapu siciline tescil ile doğar. TMK – 939'a göre taşınır rehinin kurulabilmesi de, kural olarak taşınır mal üzerindeki doğrudan zilyetliğin kredi verene geçirilmesi gerekir. Taşınırın teslim edilmesi gerekliliği kredi alan için çok olumsuz bir durumdur.

Taşınır üzerinde rehin hakkının, bunların teslimine gerek kalmadan kurulabilmesi için 1971'de Ticari İşlet Rehini Kanunu çıkarılmış, ama çok verimli olmamıştır. Daha sonra 2016'da 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehini Kanunu çıkmıştır. Kanunun amacı, teslimsiz taşınır rehini hakkının güvence olarak kullanımının yaygınlaştırılmasıdır. Bu kanunla ilgili olarak üç yönetmelik kabul edilmiştir.

- Ticari İşlemlerde Rehin hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların kullanılması Hk. Yönetmelik
- Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliği
- Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hk. Yönetmelik

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehinin Konusu

- Ayrıca özel bir sicile kayıtlı olmayan taşınırlar bu kapsama girer.

- **Taşınmazlar** bu kapsama **girmez**.
- Başka özel sicillere kayıtlı taşınırılar bu kapsama girmez. Örneğin motorlu taşıtlar trafik siciline kayıtlıdır.
- Rehin hakkı, 6750 sayılı Kanunun 5. maddesinde gösterilen taşınırılar üzerinde kurulabilir.
 - ✓ Alacaklar
 - ✓ Çok yıllık ürün veren ağaçlar
 - ✓ Fikri ve sınai mülkiyete konu haklar
 - ✓ Hammadde
 - ✓ Hayvan
 - ✓ Her türlü kazanç ve iratlar
 - ✓ Başka bir sicile kaydı olmayan lisans ve ruhsatlar
 - ✓ Kira gelirleri
 - ✓ Kiracılık hakkı
 - ✓ Makine, teçhizat, araç vb menkul işletme tesisatı
 - ✓ Sarf malzemesi, stoklar
 - ✓ Tarımsal ürün
 - ✓ Ticaret unvanı ve/veya işletme adı
 - ✓ **Ticari işletme veya esnaf işletmesi**
 - ✓ Ticari proje
 - ✓ Vagon
 - ✓ Burada sayılanlardan üçüncü kişi zilyetliğindeki taşınır varlık, hak ve paylı mülkiyet hakları

Rehinin Kurulması

- Bir ticari işletme üzerinde rehin hakkı kurulabilmesi için işletmenin ticaret siciline kayıtlı olması gerekir. Ticari işletme bir bütün olarak rehin edilir.
- Ticari işletme ve esnaf işletmesi üzerinde rehin kurulabilmesinin ön şartı taşınır varlıkların borcu karşılayamayacak olmasıdır. Varlıkların bir kısmı borcu karşılıyorsa, işletmenin tümü üzerinde rehin kurulmaz. Borç taşınırılarının değerlerinin toplamının 1/5 fazlası ise işletmenin tümü üzerinde rehin kurulur.
- Ticari işletme rehini için bir rehin sözleşmesi yapılmalıdır.
- 6750 sayılı Kanunu 3. maddesine göre **rehin sözleşmesi tablodakiler arasında yapılır**.

Rehin alan	Rehin veren	
Esnaf	Esnaf	Bu ticari iş değildir, adi iştir, ama 6750'den yararlanır.
	Tacir	
Tacir	Esnaf	
	Tacir	Tacirin her alacaklısı rehin alacaklısı olamaz.
Kredi kuruluşu	Esnaf	
	Tacir	
	Serbest meslek erbabı	Bunların ticari işletmesi yoktur, ama 6750'den yararlanır.
	Çiftçi	
	Üretici örgütü	

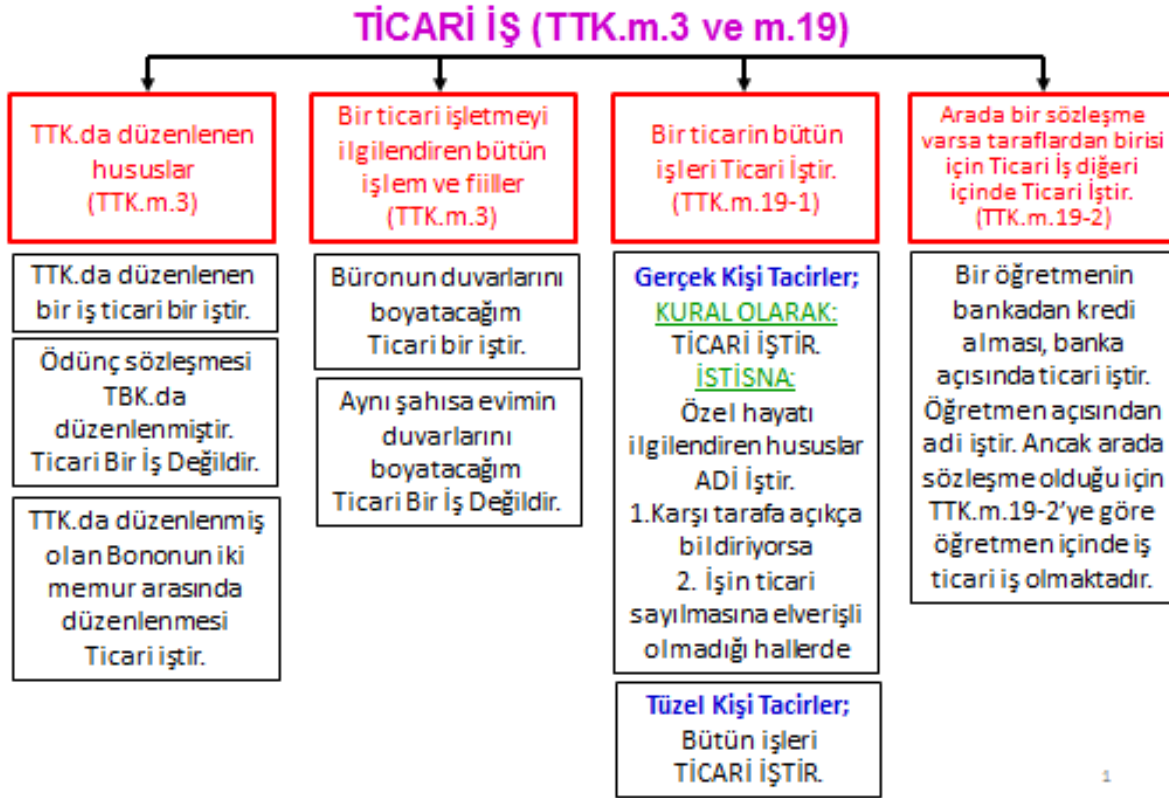
- Lehine ticari işletme rehini kurulan kişinin, rehinli alacağını başkalarına devretmesi mümkündür.
- Rehin sözleşmesi tek başına rehin hakkının doğumu yeterli değildir. Rehin hakkı, noterlerin tuttuğu Taşınır Rehini Siciline (**TARES**) tescil ile kurulur. Bu sicile tescil, kurucu etkiye sahiptir, bu andan itibaren hüküm ifade eder. **KURULUŞ ANI TARES SİCİLİ KAYDIDIR**. Sicile tescil için süre yoktur.
- TARES alenidir, herkes görebilir. Taşınır üzerinde ticari işletme rehini varsa, devralan TARES'i bilmek durumundadır. Devralan TARES'i bilmiyorum diyemez, iyi niyetli olmaz. TARES varken iyi niyet olmaz.
- Rehin sözleşmesi elektronik ortamda veya yazılı yapılabilir. Yazılı yapılırsa notere tasdik ettirilmeli veya TARES memuru önünde imza atılmalıdır. TARES, otomatik olarak durumu ticaret siciline bildirir ve ticaret siciline not düşülür.
- **Borç ödenmezse**, ticari işletme icra yoluyla satılıp alacaklıya ödeme yapılması yöntemi uygulanmıyor, **ticari işletme alacaklının mülkiyetine geçiyor**.
- Uyuşmazlık durumunda **yetkili mahkemeler**, taraflara göre **farklıdır**, örneğin taraflar **esnaf + tacir** ise **asliye hukuk mahkemesi**, taraflar **tacir + tacir** ise **asliye ticaret mahkemesi** yetkilidir. Her ticari iş, ticari dava değildir. Her ticari dava için Asliye Ticaret Mahkemesi görevli değildir.

2. BÖLÜM: TİCARİ İŞLER

TİCARİ İŞİN BELİRLENMESİ:

Dört unsura bakacağız

- TTK - 3'e göre; TTK'da düzenlenen hususlar** ticari iştir. TTK'da düzenlenip bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen işler de ticari iştir. Örneğin bono, ticari iş olur. Memur Ali, işçi Veli'nin evini kiralyor. Yapılan kira sözleşmesi adi iştir, TTK'da düzenlenmiyor. Veli, senet isterse o zaman ticari iş olur, çünkü senet (bono) TTK'da düzenleniyor.
- TTK - 3'e göre; ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiiller**, örneğin bir tacirin, ticari işletmesinde kullanılmak üzere makine, ticari defter satın alması, ticari işletmeyi ilgilendiren bir uyumsuzluk nedeniyle avukata vekâlet verilmesi ticari iştir.
- TTK - 19/1'e göre; bir tacirin borçlarının ticari** olması asıldır. Ancak gerçek kişi tacir, işlemin ticari işletmesiyle ilgili olmadığını karşı tarafa açıkça bildirirse veya iş ticari sayılmaya elverişli değilse borç adi sayılır.
- TTK - 19/2'ye göre; taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler**, aksi hüküm bulunmadıkça diğeri için de **ticari iş sayılır**.

- Ticari iş haksız fiilden de kaynaklanabilir.
- TTK - 19/1;** Gerçek kişi tacirin adi sahası vardır. Evine mobilya alması ticari iş sayılmaz. Bu durumda, yani adi işlerde tüketici sayılır ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hk. Kanundan (TKHK) yararlanır. Tüzel kişi tacirlerin adi sahası yoktur, bütün işleri ticaridir. Tacir, tüzel kişi ise tüketici olamaz.
- TTK - 19/2;** taraflardan biri için ticari olan sözleşmeler, diğeri için de ticari iş sayılır. Ön koşul, ilişkinin **sözleşmeden kaynaklanmasıdır**. Tacir, sözleşme ile evine mobilya alırken diğer tarafa bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını açıkça söylese bile karşı taraf tacir olduğu ve arada sözleşme olduğu için bu bir ticari iş olur. Ancak bu tüketici olmasını engellemez.
- Örneğin, banka AŞ'dir, ticari işletmesi vardır (TTK – 3), tüzel kişi tacirdir (TTK 19/1). Bankadan kredi kullanan öğretmen için başlangıçta adi iştir, arada **sözleşme varsa** ticari iştir (TTK 19/2), yoksa adi iştir.
- Bir iş **ya ticari iştir, ya da adi iştir**.

• Tüketici işlemleri

- Adi iş olabilir (esnaf – öğretmen arasında). Adi iş sonuçları uygulanır.
- Ticari iş olabilir (Trendyol – öğretmen arasında). Ticari iş sonuçları uygulanır.
- Tüketici işleminde ticari işse ticari faiz, adi iş ise adi faiz geçerlidir.
- Tüketici işlemi olmasına rağmen; ticari işlemde; avans temerrüt faizi istenir.
- Tüketici işlemi, ticari dava olsa bile ihtisas mahkemesi olan tüketici mahkemesinde görülür (öğretmen – sigorta şirketi). Ticari davadır, ama bir taraf tüketici olduğu için tüketici mahkemesine gidilir.

TİCARİ İŞİN SONUÇLARI – 5 sonucu vardır.

1. FAİZ	4. ZAMANAŞIMI
2. TESELSÜL KARİNESİ	5. TİCARİ HÜKÜM
3. TTK 1530/1	

1. TİCARİ İŞLERDE FAİZ

Faizle ilgili temel hükümler

TTK – 8/1	Ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.
TTK – 8/3	Tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır.
TBK – 88/2	Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık kapital faiz oranı 1. fıkarda belirlenen yıllık faiz oranının % 50 fazlasını aşamaz.
TBK – 120/2	Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faiz oranı 1. fıkarda belirlenen yıllık faiz oranının % 100 fazlasını aşamaz.
6502 – 3/k	Tüketici, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişidir.
3095 – 2 ve 4/a	Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizi Hk. Kanun

Kapital faizi: Belli bir para tutarını talep hakkına sahip bulunan alacaklıya, bu paradan belli bir süre yoksun kalması nedeniyle borcun vadesine kadar ödenen karşılıktır.

Temerrüt faizi: Para borcunu zamanında ödemeyerek temerrüde düşen borçlu tarafından ödenmesi gereken faizdir. Vadenin bitiminden ve belli bir vade yoksa ihtar gününden itibaren işlemeye başlar.

Haksız fiilde fiilin işlendiği, sebepsiz zenginleşmede zenginleşmenin gerçekleştiği tarihte temerrüde düşülür ve bu tarihten itibaren temerrüt faizi yürütülür. Asıl alacağın zamanaşımı süresine tabidir.

Temerrüt faizinin geç ödenmesi halinde, temerrüt faizi talep edilemez.

Kanuni faiz: Miktarı sözleşme ile belirlenmemiş kapital faizidir.

Akdi faiz: Miktarı sözleşme ile belirlenen faizdir.

Ticari İşlerde Faizin Özellikleri, Sonuçları

a. Öngörülmemiş olsa dahi faize hak kazanılması

Adi nitelikteki ödünç sözleşmelerinde açıkça kararlaştırılmış olmasa bile kapital faizi talep edilemez. Ticari nitelikteki ödünç sözleşmelerinde açıkça kararlaştırılmış olmasa bile kapital faizi talep edilebilir.

b. Bileşik faiz (TTK – 8/2 ve 4)

Bileşik faiz kural olarak hukukumuzda yasaktır. Adi işlerde bileşik faiz uygulaması kabul edilmemiştir.

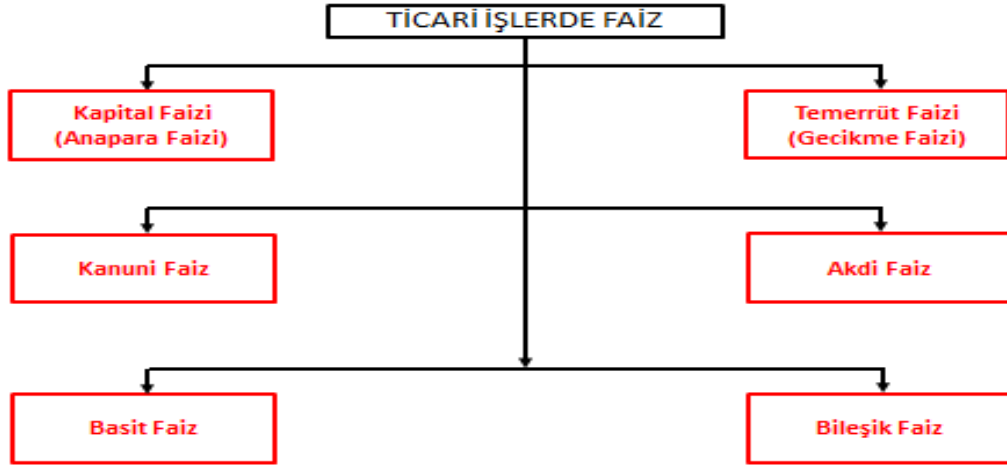
- Her **iki tarafı tacir olan cari hesaplarda** ve
- Her iki taraf için **ticari nitelikteki ödünç sözleşmelerinde** bileşik faiz uygulaması kabul edilmiştir.
- **Kambiyo senetlerinde** bileşik faiz doğal olarak söz konusu olur.

Yasağa rağmen sözleşmeye konulan bileşik faiz şartları YOK HÜKMÜNDEDİR.

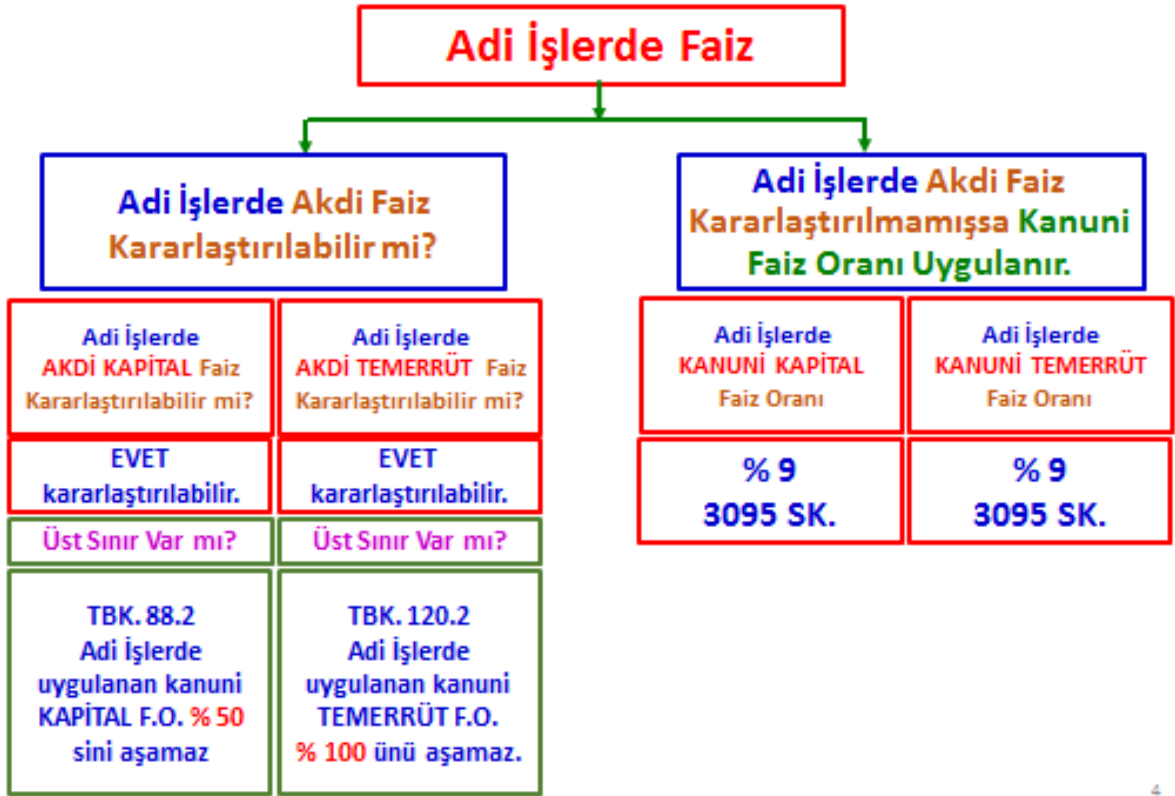
c. Daha yüksek oranda temerrüt faizi istenebilmesi

Ticari işlerde adi işlere göre, daha yüksek oran üzerinden kanuni temerrüt faizi istenebilir.

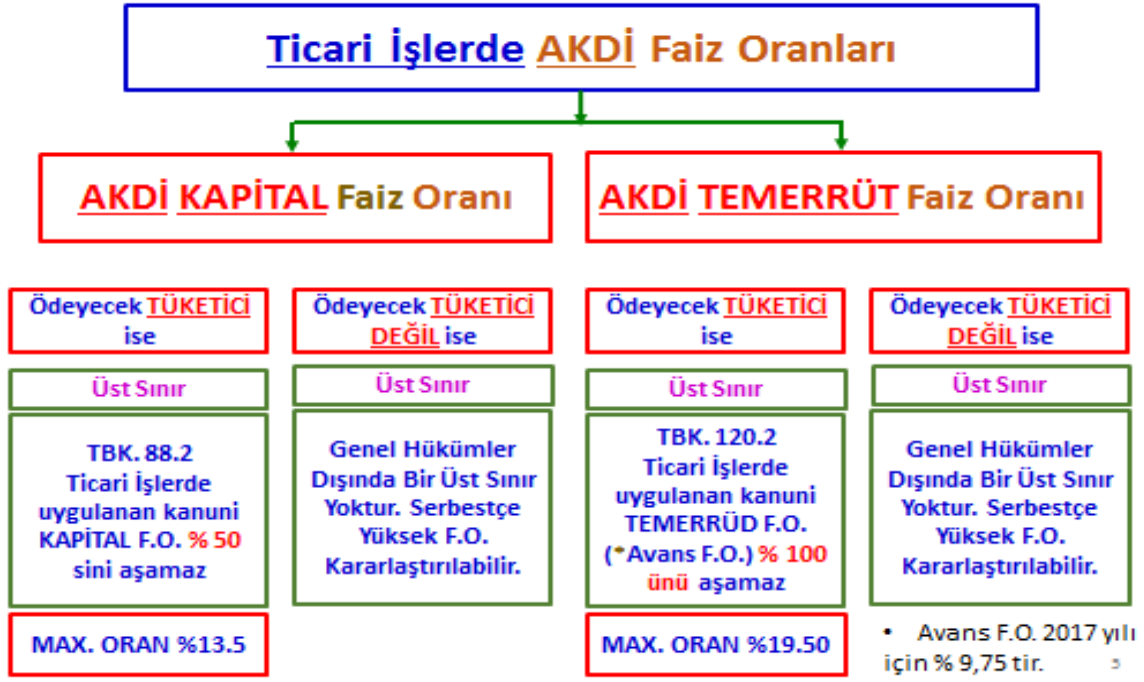
FAİZ TÜRLERİ

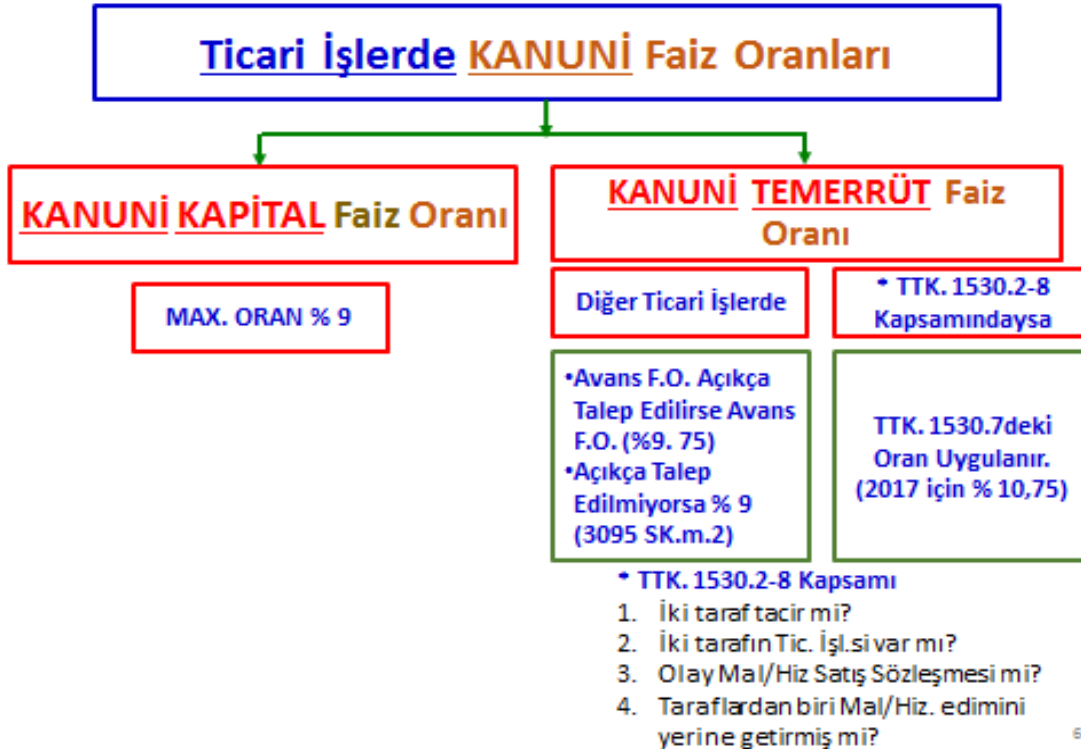
FAİZ ORANLARI

- **Adi işlerde** akdi **kapital** faizi kararlaştırılabilir. $\% 9 + + \% 4,5 = \% 13,5$ olabilir.
- **Adi işlerde** akdi **temerrüt** faizi kararlaştırılabilir. $\% 9 + + \% 9 = \% 18$ olabilir.
- **Adi işlerde** akdi faiz oranı tespit edilmemişse **kanuni** faiz oranı belirlenir (3095'e göre). $\% 9$ 'dur.

- Ticari işlerde taraflar, kapital faiz oranını serbestçe belirleyebilirler (TTK – 8/1). Bunun **sınırları**:
 - Ahlak kuralları
 - Gabin hükümleri
 - Özel kanunlar öngörmüş olabilir. Örneğin banka kartlarında üst sınır var.
 - Genel hükümlerde koşul olabilir.
 - TTK – 8/3: Tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır.
- Tacir, gabinin her durumundan yararlanamaz, sadece zor durumda kalması kabul görür, tecrübesizlik vb kabul görmez.
- Faizi ödeyecek kişi tüketici değilse; iki taraf da tacirse; genel hükümler dışında kapital faizinde üst sınır yoktur, serbestçe kararlaştırılabilir.

- Kanuni oranlarda tüketici sıfatının önemi yoktur.

ÖRNEK: Memur – Arçelik AŞ arasında buzdolabı satım sözleşmesi;

- ⊖ Ticari iştir (TTK - 19/2).
- ⊖ Satım sözleşmesinde kapital faizi olmaz, temerrüt faizi olur.
- ⊖ Temerrüde düşme durumunda akdi temerrüt faizi kararlaştırılabilir.
- ⊖ Tüketici sıfatı sadece akdi oranlarda geçerlidir, kanuni oranlarda geçerli değildir.
Bunun üst sınırı nedir?
- ⊖ İki taraf da tacir mi tüketici mi?
- ⊖ Bir taraf tüketici; o halde temerrüt faizi **%19.50** (BK - 122, TTK – 8/3)
- ⊖ Sözleşme bu orandan daha fazla oran kararlaştırılırsa hepsi geçersiz olmaz. 1530.1 uyarınca; üst sınırdan (%19.50) sözleşme kurulmuş olur.
- ⊖ Kararlaştırılmamışsa kanuni temerrüt faiz oranı
 - 1530/2-8 var mı? Yok
 - Açıkça söylenirse, avans var mı? Yok
 - Söylenmezse = **% 9** (3095 – 2)

ÖRNEK: 2 tacir arasında mal satımı sözleşmesi: MİGROS AŞ – YILDIZ TOPTANCI AŞ.

- ⊖ Ticari iş, iki taraf tacirdir, tüketici değildir.
- ⊖ Kapital faizinin olduğu durum yok, temerrüt faizine bakacağız.
- ⊖ Akdi temerrüt faizi – üst sınır yok. (özel kanunlara, ahlaka aykırı, gabin vb olmayacak)
- ⊖ Akdi temerrüt faizi hiç konuşulmamış, kanuni temerrüt faizine bakacağız. 1530/2-8 'e bak.

Aşamalar:

1. 1530/2-8
 - a. İki taraf da tacir
 - b. İki tarafın da ticari işletmesi var
 - c. Mal – hizmet sözleşmesi
 - d. Taraflardan faizi isteyen mal teslimini yerine getirdi.
2. Kanuni temerrüt faizi : **% 10.75**

ÖRNEK: Memur – İş Bankası – kredi işlemi

- ⊖ Ticari iştir.
- ⊖ Akdi kapital faiz oranı belirleyebilirler mi – evet - Üst sınır = % 13,5
- ⊖ Akdi temerrüt faizi oranı belirleyebilirler mi – evet – üst sınır - %19.50
- ⊖ Akdi oran belirlenmemişse, kanuni kapital faiz oranı = **%9**
- ⊖ Kanuni temerrüt faiz oranı
 - 1530 var mı? – yok
 - Açıkça söylemesi şartıyla avans faiz oranı = yok
 - Söylenmemişse; **%9**

ÖRNEK: MİGROS AŞ – İş Bankası – para çekmiş

- ⊖ Akdi
 - Akdi kapital faiz oranı serbest - üst sınırı yok
 - Akdi temerrüt faiz oranı serbest – üst sınır yok
- ⊖ Kanuni
 - 1530 – yok
 - Avans faiz oranı açıkça istemişse = **% 9,75**
 - İstememişse = **% 9**

TİCARİ İŞLERDE KANUNİ FAİZ ORANLARI – YABANCI PARA

Yabancı para borcu ise (3095 sayılı kanun md. 4/a):

⊖ Kanuni kapital ve temerrüt faiz oranı, o para birimi için, devlet bankasında açılan hesaptaki yıllık faizdir.

2. TESELSÜL KARİNESİ**İlk boyut**

Müşterek borçluluk
Müteselsil borçluluk

ikinci boyut

Adi kefalet (önce borçluya, sonra kefile gidilir)
Müteselsil kefalet (doğrudan kefile gidilebilir)

Bir borç için birden çok kişi birlikte borç altına girmişlerse

Adi işlerde (TBK – 162)

Müşterek borçludur (kendi payı kadar)
Sözleşmede açıkça ifade edilmişse
müteselsil borçlu olur.

Asıl olan kefalet **adi kefalettir**.
Sözleşmede açıkça ifade edilerek
müteselsil kefalet olur. (TBK – 585,586)

Kefile, ödemenin yapılmadığı ihbar edilmeden
temerrüt faizi yürütülemez.

Ticari işlerde (TTK 7/1)

Kural **müteselsil sorumluluktur** (tüm borçtan)
İstisna, sözleşmede açıkça ifade edilerek
müşterek borçlu olunur.

Ticari işlerde kefalet, açıkça belirtmeye
gerek olmaksızın **müteselsil kefalettir**,
tersi sözleşmeyle kararlaştırılabilir. (TTK – 7/2)

İki istisnai durumda adi kefalet geçerlidir.

1. **Tüketici** işlemlerine verilen kefalet, ticari işlere verilen kefalet olsa bile **adi kefalettir**.
2. **Banka kartları + kredi kartlarına** ticari iş olsa da verilen kefalet **adi kefalettir**.

Ticari işletmenin sahibi tarafından işletme ile ilgili olarak verilecek kefaletlerde eşin rızası aranmaz.

3. TTK 1530 - 1 (En yüksek sınırı aşan ticari işlemler)

Emredici hükümlere aykırı sözleşmeler geçersizdir. Bir kısmı aykırı ise, sözleşme tümüyle aykırı hale gelmez, sadece ilgili kısım geçersiz sayılır. Taraflar tamamının butlanını isteyemez.

TBK – 27/1, 1530-1: Sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kabul edilen en yüksek sınırı aşan sözleşmeler, en yüksek sınırdan yapılmış sayılır ve bu sınırdan fazla olan edimler geri alınır.

4. ZAMANAŞIMI

Ticari işlere ilişkin olarak kanunlarda öngörülen zamanaşımı sürelerinde değişiklik yapılmaz.

5. TİCARİ HÜKÜMLER

TTK – 1/1: **TTK'daki hükümlerle**, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı **özel hükümler**, ticari hükümlerdir. Objektif hukuk kuralları olduğu için re'sen araştırılmalıdır. Taraflar ticari bir örf ve âdetin varlığını ispat ile yükümlü değildir.

Hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde mahkeme, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir. **Teamül**, mahkeme yargısına **esas olmaz**. Özel ticari örf ve âdet, genel ticari örf ve âdetlerden ve genel hükümlerden üstün tutulmuştur. Ticari işe uygulanacak hükümlerin sırası özellik arz eder. **Sıralama:**

- a. Emredici hükümler (hangi kanun olursa olsun)
- b. Sözleşme hükümleri
- c. Tamamlayıcı veya yorumlayıcı ticari hükümler
- d. Ticari örf ve âdet (TTK - 1, 2): Sadece tacirler ve bilenler içindir. Diğer kişilerin bilme zorunluluğu yoktur. Özel ticari örf ve âdet, genel ticari örf ve âdete üstündür.
- e. Genel hükümler
- f. Genel örf ve âdet
- g. Hâkim kanun koyucu olsaydı vereceği kararlar

Bu üçü TMK – 1'de ifade edilenlerdir.

1. Bölüm

(A), İstanbul’da kurulan “Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.”nin tek ortağı ve yöneticisidir. Bu şirket Beşiktaş’ta “Praline Çikolata” adında büyük bir çikolata dükkânı işletmektedir. (A), Ankara’da çikolata talebinin yüksek olduğunu fark etmiş ve AÜHF’nin karşısına “Praline Çikolata”nın Cebeci şubesini açma kararı almıştır. (A) Ankara’daki satış mağazasını açmış, dükkânın başına (T)’yi geçirmiştir.

1. “Praline Çikolata”nın Ankara’daki satış mağazası, şirketin ticaret unvanını aynen kullanabilir mi? Bu şirket İstanbul değil de Berlin merkezli olsa idi cevabınız değişir miydi?
2. Ankara Hukuk Fakültesi 3. sınıf öğrencisi (Ö)’nün doğum günü için sipariş ettiği çikolatalar ayıplı çıkmıştır. Şirkete karşı dava açmak isteyen (Ö) bu davasını Ankara’da açabilir mi?
3. Ankara’daki mağazanın başına geçirilen (T)’nin temsil yetkisini İstanbul’daki dükkânlar için kullanması engellenebilir mi?

2. Bölüm

Çikolatacı (Ç), zarar etmeye başlamış ve sektörden çekilme kararı almıştır. Bu nedenle (A) ile görüşmüş ve İstanbul’daki “Ç Çikolata” adındaki ticarî işletmesini 10 Ekim 2017’de 100.000 TL karşılığında “Praline Çikolata ve Şeker. A.Ş.”ye devretmiştir. Devir esnasında (Ç)’nin önceden mal satın almış olduğu (S)’ye karşı 10.000 TL borcu vardır. Bu borcun vadesi 10 Eylül 2018’dir.

1. (Ç) işletmesini hangi işlemleri yaparak geçerli olarak devredebilir? Devir sözleşmesi şekle bağlı mıdır?
2. “Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.” devredilen işletmenin aktiflerini ve borçlarını hangi anda kazanır/üstlenir?
3. a) Devir sözleşmesi yapılırken (Ç), işletmesinde kullandığı “Ç Çikolata” ismini devir dışında bırakabilir mi?
b) Devredilecek malvarlığı listesine çiko. yapımında kullanılan ana makinenin kaydedilmesi unutulmuş, değerlendirin.
4. (S), 10 Eylül 2018 geldiğinde alacağının tahsili için doğrudan eski malik (Ç)’ye karşı iflas takibinde bulunmuştur. (B) aşağıdaki itirazlarda bulunmuştur. Bu itirazların haklılığını değerlendiriniz.
a) “İşletmeyi devrederken, borçlarımı devrettim; artık bana karşı takip yapılması mümkün değildir.”
b) “İşletmeyi devrettiğim için tacir sıfatımı kaybettim bu nedenle bana karşı iflas takibinde bulunulamaz.”

3. Bölüm

“Ç Çikolata” adlı işletmeyi devralan “Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.”nin ticari krediye ihtiyacı olmuştur. Bunun için “Türkiye İş Bankası Anonim Şirketi” ile görüşen (A), şirketi adına 200.000 TL kredi çekmiştir. Bu kredi karşılığında şirketin “Ç Çikolata” adlı işletmesi üzerinde rehin kurulmuştur

1. “Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.”nin işletmesi üzerinde banka lehine rehin kurulması için gerekli işlemler nelerdir?
2. Şirkete kredi sağlamak için “Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.”nin işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulabilir mi? Kurulabilir ise böyle bir rehinin kapsamına neler dâhil olur?
3. (A), Bankadan kredi çekmek yerine arkadaşı memur (M)’den borç alsa idi, (M) lehine böyle bir rehin kurulabilir miydi?
4. Kredi alacağı ödenmediği takdirde İş Bankası, işletmenin mülkiyetinin kendisine devrini talep edebilir mi?

4. Bölüm

“Praline Çikolata ve Şekerleme A.Ş.” ile çiftçi (Ç) arasında çikolataların içinde kullanılacak meyvelerin tedarikini konu alan bir anlaşma yapmıştır. Anlaşmaya göre (Ç)’nin her 100 kilo portakal teslimi karşılığında kendisine 20.000 Türk Lirası ödenecektir.

- 1) Şirket ile (Ç) arasında yapılan sözleşme taraflar için nasıl bir işe sebebiyet verir?
- 2) Taraflar arasında temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa, şirket borcunu ödemediği takdirde hangi oran üzerinden faiz işletilebilir?
- 3) Sözleşme bedeli 20.000 Amerikan Doları olsa idi, yukarıdaki soruya vereceğiniz yanıt değişir miydi?

Şirkete ait nakliye aracı, meyveleri teslim almak için (Ç)’nin çiftliğine gitmiş; ancak yükleme sırasında çiftliğin sınırlarını gösteren çitlere çarparak zarar vermiştir.

- 4) (Ç), bu davada avans faizi oranı üzerinden temerrüt faizi isteyebilir mi?

PRATİK CEVAPLARI

1/1: “Praline Çikolata”nın Ankara’daki satış mağazası bir şubedir, merkez İstanbul’dadır.

Şubenin özelliklerini hatırlayalım.

- Şube merkeze bağlıdır, ticari işletmenin bir parçasıdır.
- Merkez kime aitse, şube de o tacire aittir, şubeden elde edilen tüm kar ve zarar tacire aittir.
- Merkezin üçüncü kişilerle yaptığı başlıca işlemleri şube de yapabilmelidir.
- Ticari işletmenin tüzel kişiliği yoktur, dolayısıyla şubenin de tüzel kişiliği yoktur.
- Şubenin merkezden ayrı bir yönetime sahip olması gerekir.

TTK m. 48/1’e göre, her şube, kendi **merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır.** Bu unvana şube ile ilgili ekler yapılabilir.

Berlin merkezli olsaydı;

TTK m. 48/3’e göre, **merkezi yabancı ülkede** bulunan bir işletmenin Türkiye’deki şubesinin ticaret unvanında, **merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunun gösterilmesi şarttır.**

1/2: Şubeye bağlanan sonuçları hatırlayalım.

- Bulunduğu yerde ticaret siciline tescil zorunluluğu vardır.
- Ticaret unvanına şube ismi eklenir.
- Temsil yetkisi şube ile sınırlanabilir.
- Ticari işletmenin devrinin kapsamına şubeler de girer.
- **Şubenin bulunduğu yerde de dava açılabilir**
- Tacir hakkında iflas davası ancak merkezde açılabilir.
- Tüketici davası tüketicinin yerleşim yerinde de açılabilir.

Somut olayda AÜHF öğrencisi Ö, şirkete karşı davasını **Ankara’da açabilir.**

1/3: Temsilcinin yetkisine TBK m. 549/1’e göre, iki durumda sınır koyulabilir.

- Temsil yetkisi şube ile sınırlanabilir.
- Temsil yetkisi birlikte imza koşuluyla sınırlanabilir.

Bu iki sınırlamanın iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurması için tescil edilmesi gerekir. Diğer başka sınırlamalar tescil edilse bile iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz.

Somut olayda temsilci T’nin temsil yetkisi Ankara’daki şube için sınırlandırılarak temsil yetkisini İstanbul’daki dükkânlar için kullanması **engellenebilir.**

2/1: Devir işlemleri

- Devir sözleşmesi yapılır.
- Devir sözleşmesi ticaret siciline tescil edilir (aktiflerin geçtiği andır).
- TSG’de ilan edilir (pasiflerin geçtiği andır).
- TTK - 11/3’e göre ticari işletme bir bütün halinde işleme konu edilirse işlem **adi yazılı şekilde** yapılır, şekle bağlı değildir.

2/2: Devralan, devir sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesi ile birlikte aktiflerini kazanır.

Devralan, devir sözleşmesinin ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi ile pasifleri üstlenir ve bu ilan tarihinden başlayarak mal varlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur. Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır.

2/3.a: Devir sözleşmesi yapılırken, ticari işletmeni adı devrolur, ancak bunun aksi açıkça söyleyerek kararlaştırılabilir. Ayrıca bu unsurun işletme için ne kadar önemli olduğuna bakılır.

2/3.b: Devir sözleşmesi yapılırken, ticari işletmeye tahsis olunan tüm unsurlar devralana geçer. Taraflar münferit bazı unsurları devir kapsamı dışında tutabilirler. Devirde;

- Ticari işletmeni adı, ticaret unvanı devrolur (aksi açıkça söyleyerek kararlaştırılabilir).
- Fikri mülkiyet hakları, müşteri çevresi de (işletmenin değeri) devrolur.
- İşletmenin **üretime devam edebilmesi için gereken bütün unsurlar** devirle beraber kendiliğinden geçer, sözleşmede yazılmamış, **unutulmuş olsa bile devirle beraber devralana geçer.**
- İşletmeye ait bütün borçlar geçer, bilerek veya bilmeyerek yazılmayan borçlar dahi geçer.

Somut olayda kaydedilmesi unutulmuş, çikolata yapımında kullanılan, yani işletmenin devamına özgü olan ana makine ünitesi devralana geçer.

2/4.a: “İşletmeyi devrederken, borçlarımı devrettim; artık bana karşı takip yapılması mümkün değildir.”

Devralan, devir sözleşmesinin ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi ile pasifleri üstlenir ve bu ilan tarihinden başlayarak mal varlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur. Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır (TBK m. 202).

Somut olayda devir işlemleri 10 Ekim 2017’de yapılmıştır. Ç’nin önceden mal satın almış olduğu S’ye karşı 10.000 TL borcun vadesi 10 Eylül 2018’dir. **İki yıl süreyle müteselsil borçlu olarak sorumludur.**

2/4.b: “İşletmeyi devrettiğim için tacir sıfatımı kaybettim bu nedenle bana karşı iflas takibinde bulunulamaz.”

Devreden kişinin tek bir işletmesi varsa, ticareti terk etmiş olur ve tacir sıfatını kaybeder. Normal kişi borcunu ödeyemezse bunun takibi icra yoluyla yapılır, iflas yolu sadece tacirler uygulanır. Kişinin tacir sıfatı giderse, İİK – 44’e göre; kişi **tacir sıfatının kaybetse bile, 1 yıl boyunca** borçlarından dolayı iflas yoluyla takip edilebilir.

Somut olayda 1 yıllık süre içinde bulunulduğundan iflas takibinde bulunulabilir. Bu süre geçseydi ve ikinci yıl içinde olsaydı, ancak icra takibi yoluyla takip edilebilirdi.

3/1: Rehin kurulması için gerekli işlemler:

- **Rehin sözleşmesi** yapılmalıdır.
- Rehin sözleşmesi tek başına rehin hakkının doğumu yeterli değildir. Rehin hakkı, noterlerin tuttuğu Taşınır Rehini Siciline (**TARES**) **tescil ile kurulur**. Bu sicile tescil, kurucu etkiye sahiptir, bu andan itibaren hüküm ifade eder. **KURULUŞ ANI TARES SİCİLİ KAYDIDIR**. Sicile tescil için süre yoktur.
- Rehin sözleşmesi **elektronik ortamda veya yazılı** yapılabilir. Yazılı yapılırsa **notere tasdik** ettirilmeli veya **TARES memuru önünde imza** atılmalıdır. TARES, otomatik olarak durumu ticaret siciline bildirir ve ticaret siciline not düşülür.

3/2: İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması:

- Ticari işletme ve esnaf işletmesi üzerinde rehin kurulabilmesinin ön şartı taşınır **varlıkların borcu karşılayamayacak olmasıdır**. Varlıkların bir kısmı borcu karşılıyorsa, işletmenin tümü üzerinde rehin kurulmaz. Borç taşınırıların değerlerinin **toplamının 1/5 fazlası ise** işletmenin tümü üzerinde rehin kurulur.
- Kural unsurların rehin edilmesidir. İstisnası ise işletmenin tamamının rehin edilmesidir ve bunun için değer tespit raporu gerekir.

3/3: Arkadaşı memur M lehine rehin kurulması:

- 6750 sayılı Kanunu 3. maddesine göre rehin sözleşmesi tablodakiler arasında yapılır. Somut olayda **memur M lehine** 6750 sayılı Kanununa göre **rehin kurulamaz**, basit rehin kurulabilir ve basit rehinde taşınır teslim edilir.

Rehin alan	Rehin veren		Rehin alan	Rehin veren
Esnaf	Esnaf	Kredi kuruluşu	Esnaf	
	Tacir		Tacir	
Tacir	Esnaf		Serbest meslek erbabı	
	Tacir		Çiftçi	
				Üretici örgütü

3/4: Bankanın mülkiyeti talep etmesi:

- Normal rehin işlemlerinde malın mülkiyeti alacaklıya geçmez, icra yoluyla mal satılır ve alacaklıya ödeme yapılır.
- İstisnası, 6750 sayılı Ticari İşlet Rehini Kanununa göre kurulmuş rehin sözleşmeleridir. Bu durumda, borç ödenmezse, alacaklı ticari işletmenin **mülkiyetini talep edebilir**, bu şart rehin sözleşmesinde belirtilmelidir. Bu şekilde ticari işletme alacaklının mülkiyetine geçebilir.
- Alacaklı mülkiyeti talep etmek zorunda da değildir, paraya çevrilip alacağının ödenmesini de isteyebilir.

4/1: Şirket ile Çiftçi arasındaki iş:

- **Şirket**, anonim şirket olduğundan yapacağı işlemler **ticari iştir** (TTK – 3).
- Çiftçi tacir ise yapacağı işlemler **ticari iştir** (TTK m. 3).
- Çiftçi tacir değilse TTK – 3 yoktur, ancak diğer taraf tacir olduğu için çiftçi için de **ticari iştir** (TTK m. 19/2).

4/2: Şirket ile Ç arasındaki temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa, yani akdi temerrüt faizi hiç konuşulmamışsa, kanuni temerrüt faiz oranı uygulanacaktır. Bu oran normalde % 9'dur, ama ticari işlerde bunun istisnaları vardır.

- İki taraf tacir ise, Ç'nin ticari işletmesi varsa, sözleşme mal tedariki sözleşmesi ise ve taraflardan biri edimini yerine getirmişse 1530'da özel faiz oranı düzenlenmektedir. 2017 yılı için kanuni temerrüt faiz oranı % 10.75 uygulanır.
- Ç'nin ticari işletmesinin olmadığı durumda da işin ticari iş olduğunu tespit etmiştik. Ticari iş olduğu için eğer Ç açıkça talep ederse ticari işlerdeki avans faiz oranı üzerinden de temerrüt faizi isteyebilir. Avans faiz oranı açıkça talep edilmemişse % 9 uygulanır.

4/3: Bedel 20 000 Dolar olsaydı;

- Yabancı para borcu durumunda, **3095 sayılı kanun md. 4/a** devreye girer.
- Akdi olarak belirlenmemişse, yabancı para borcunda kanuni kapital ve temerrüt faiz oranı, o para birimi için, devlet bankasında açılan hesaptaki en yüksek yıllık faizdir.

4/4: Ç avans faizi oranı üzerinden temerrüt faizi isteyebilir mi?

- Olayda Ç'nin ticari işletmesinin olup olmadığına bakılır. Ç'nin ticari işletmesi varsa (ticari işletmeyi ilgilendiren fiiller ve işlemler ticari iştir, yani haksız fiilden de kaynaklanabilir), her iki taraf için ticari iş vardır, ticari işlerde avans faizi istenebilir.
- **Ç'nin ticari işletmesi yoksa** taraflardan biri için ticari iş olan hususun diğer taraf için de ticari iş olması için, ikisi arasında sözleşme olmalıdır.
- Avans faizinin istenmesi konusunda **iki farklı görüş** vardır. Hocaya göre, iki taraf için ticari iş olmasa bile, faiz kimden istenecekse onun için ticari iş olması yeterlidir, avans faizi istenebilmelidir. Diğer görüş ise, her iki tarafın da ticari işletmesi olması gerekir, olmazsa böyle haksız fiil durumunda avans faizi istenemez.

7. HAFTA 31.10.2017

3. BÖLÜM: TİCARİ YARGI

Her ticari iş, ticari dava değildir.

Her ticari dava, asliye ticaret mahkemesinde görülmez.

TTK m. 4/1: Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan **hukuk davaları** ve **çekişmesiz yargı işleri** ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

a. Bu Kanunda,

b. TMK'nun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,

c. TBK'nun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487-501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515-519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532-545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547-554, havale hakkındaki 555-560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561-580. maddelerinde,

d. Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,

e. Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,

f. Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde, öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava ve ticari nitelikte **çekişmesiz yargı işi sayılır. Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.**

Üç grup ticari dava vardır.

1. Mutlak ticari dava

2. Nispi ticari dava

3. En az bir tarafı ticari işletmeyi ilgilendiren ticari dava

MUTLAK TİCARİ DAVA

Tanım: Tarafların sıfatına (tacir olup olmadığına) ve işin niteliğine (bir ticari işletme ile ilgili olup olmadığı) bakılmaksızın ticari sayılan davalara **mutlak ticari dava** denir. Üçe ayrılır:

1. TTK'daki hususlar

Örneğin at arabasıyla bir memurun ev eşyasını taşıyan esnafın, taşıma ücreti için memura açacağı dava (TTK m. 850)
Trafik kazasındaki maddi zararın sigorta şirketince tazmin edilmesi için açılan dava (TTK m. 1478)

2. Özel kanunla düzenlenen hususlar

- a. Kooperatif Kanununda düzenlenen hususlar
- b. İflas ile ilgili hususlar

3. TTK m. 4'te sayılan hususlar

- a. TMK (m. 962-969): *Taşınır rehini karşılığında ödünç verme*
- b. TBK

1) 202, 203: *Malvarlığı veya işletmenin devri ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi* **** **Önemli**

2) 444, 447: *Rekabet yasağı*

3) 487 ila 501: *Yayın sözleşmesi*

Ancak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan (5846) kaynaklanan (telif hakları) mutlak ticari dava değildir. Bu tür davalar, ancak bir tarafın ticari işletmesi ile ilgili olmak koşuluyla ticari dava sayılır. Örneğin yayınevinin eser sahibine zamanında ödeme yapmaması nedeniyle açılacak dava mutlak ticari davadır.

4) 515 ila 519: *Kredi mektubu ve kredi emri*

5) 532 ila 545: *Komisyon sözleşmesi*

6) 547 ila 554: *Ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları* **** **Önemli**

- c. Sinaî Mülkiyet Kanunu (6769)

Bu davalar TTK m. 4'te sayıldığı için ticari davadır, ama asliye ticaret mahkemesinde görülmez, ihtisas mahkemesinde (fikri ve sinaî haklar hukuk mahkemesi) görülür.

- d. Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin hükümler

- e. Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemeler (5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Örneğin banka ile tasarruf sahibi bir memur arasında tasarruf mevduatının çekilmesi konusunda uyuşmazlık ticaret mahkemesinde görülür.

BİR TARAFI TİCARİ İŞLETMEYİ İLGİLENDİREN TİCARİ DAVA

Havale, vedia, fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan ve bir ticari işletme ile ilgili davalar:

TTK m. 4'e göre, bu uyuşmazlıkların ticari dava sayılabilmesi için, uyuşmazlığın, taraflardan birinin ticari işletmesi ile ilgili olması koşulu aranmıştır.

Havale; para, kıymetli evrak ya da diğer misli şeylerin verilmesi ve kabzolanması (teslim edilmesi) için tanınan iki taraflı yetkidir. Buradan doğan davanın ticari dava sayılabilmesi için, işlemin en azından havale eden, havale ödeyicisi ya da havale alıcısından birinin ticari işletmesi ile ilgili olması gerekir. Dolayısıyla bankada (banka bir işletmedir) yapılan havaleden doğan dava ticari dava sayılmalıdır.

Örneğin, yazarının izni alınmadan, bir piyesin tiyatrodan oynanması nedeniyle tiyatro sahibine açılan dava ticaridir, çünkü tiyatro ticari işletmedir. Bir bilim adamının başkasının eserini kendi adıyla yayımlaması nedeniyle açılan dava ticari değildir, çünkü ticari işletme ile ilgili değildir.

NİSPİ TİCARİ DAVA

Tanım: Tacir sıfatına sahip kişiler arasında, bunların ticari işletmeleri ile ilgili olarak yapılan işlerden kaynaklanan hukuk davalarına **nispi ticari dava** denir, asliye ticaret mahkemesinde görülür.

Taraflardan yalnız birinin ticari işletmesi ile ilgili olan kira, istisna, satış gibi sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar nispi ticari dava değildir. Bu tür sözleşmeler her ne kadar **TTK m. 19/2'ye göre** diğer taraf için de **ticari sayılsa bile**, bu durum, davanın **nispi ticari dava sayılmasını gerektirmez**. Ticari iş olması, ticari dava olmasını gerektirmez.

- Örneğin bir tacirin işletmesine dâhil olmayan bir taşınmazı başka bir tacire kiraya vermesinden doğan dava ticari değildir.
- Her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili olan ödünç, kira, istisna gibi sözleşmelerden doğan davalar ticaridir.
- Ticari işletme işleten adi şirketin tacir sayılan ortakları arasında bu ticari işletme ile ilgili olarak çıkan uyuşmazlık nispi ticari davadır.
- Bir AŞ'nin toplantı için tacirden salon kiralamasında uyuşmazlık çıkarsa, bu nispi ticari davadır.
- Haksız fiiliden doğan davaların ticari dava sayılabilmesi için, haksız fiilin her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili olması gerekir. Örneğin trenin bir kişiye çarpması ticari dava değildir.

TİCARİ DAVALARIN GÖRÜLECEĞİ MAHKEMELER

TTK m. 5: Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi **tüm ticari davalar** ile **ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine** bakmakla görevlidir.

Bir yerde birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde HSK'nca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir.

Ticaret mahkemeleri üç hâkimli, bazen de tek hâkimlidir, bütün illerde yoktur.

Kural, ticari davaların asliye ticaret mahkemelerinde görülmesidir.

- Örneğin iflas davaları asliye ticaret mahkemelerinde görülür.
- Kooperatif Kanunu gereği açılacak davalar asliye ticaret mahkemelerinde görülür.
- Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, sulh hukuk mahkemesidir. Örneğin kıymetli evrakın iptali ya da ticari defterlerin zayi belgesi çekişmesiz yargı işidir, ancak bu dava ticari nitelikte olduğu için asliye ticaret mahkemelerinde görülür.

İstisna, ticari bile olsa bazı davalar ihtisas mahkemesinde açılır.

- Fikri mülkiyet hukuku mevzuatından doğan davalar, asliye ticaret mahkemelerinde görülmez, çünkü görevli olan mahkeme ihtisas mahkemesidir (**Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi**).
 - ✓ Yayın sözleşmesinden doğuyorsa mutlak ticari davadır.
 - ✓ Telif hakkından doğuyorsa ve bir tarafın ticari işletmesi ile ilgiliyse mutlak ticari davadır.
 - ✓ Telif hakkından doğuyorsa ve tarafların ticari işletmesi yoksa adi davadır.
- Bir davanın taraflarından birinin tüketici olduğu hallerde, dava **tüketici mahkemesinde** görülür. Ticari iş bile olsa, ticari bir dava bile olsa tüketici işleminden doğan davalar tüketici mahkemesinde görülür. *Örneğin bir bankadan alınan tüketici kredisi uyuşmazlıkları tüketici mahkemesinde görülür.*

Gerçek veya tüzel kişilerle tüketiciler arasında kurulan eser, taşıma, simsarlık, sigorta, bankacılık, vekâlet vb her türlü sözleşme ve hukuki işlem tüketici işlemidir. Tüketici işlemleri ile ilgili davalarda tüketici mahkemesi görevlidir. *Örneğin sigorta sözleşmesi TTK'da düzenlenmiştir, ama dava tüketici mahkemesinde görülür. Ticaret şirketleri tüketici olamaz. İnşaat Limitet Şirketi araçlarını kasko yaptırsa bile tüketici işlemi değildir.*

İhtisas mahkemesi yoksa davalara asliye hukuk mahkemesi bakar. Ticari dava asliye hukuk mahkemesinde açılmışsa ya da ticari olmayan bir dava asliye ticaret mahkemesinde açılmışsa bu durum re'sen dikkate alınır, dosyanın ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilir (davalının talebi koşuluyla).

Asliye hukuk mahkemesi ve asliye ticaret mahkemesi arasında işbölümü değil, görev ayrılığı ilişkisi vardır. Görev kuralları kamu düzenindendir ve mahkemelerin görevli olması dava şartlarındandır.

Ticari davalarda uygulanacak özel usul kuralları yoktur, dolayısıyla HMK hükümleri uygulanır.

4. BÖLÜM: TACİR ve TACİR OLMANIN HÜKÜMLERİ

TTK, **ticari işletme kavramını** esas almaktadır. Bununla birlikte **tacir kavramının** da önemi büyüktür.

TTK m. 12/1: Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.

TTK m. 12/2: Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek **durumu ilan etmiş olan** kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile **tacir sayılır**.

TTK m. 12/3: Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına **ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan** kimse, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı **tacir gibi sorumlu olur**.

TTK m. 16/1: Ticaret şirketleriyle, ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar tacir sayılırlar.

TTK m. 16/2: Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar tacir sayılmazlar.

TACİR SIFATININ TESPİTİ

TACİR	Gerçek Kişi Tacir	İlk koşul: Bir ticari işletmesi olmalı	İstisnai hallerde bir ticari işletme olmasa bile, ticari işletme açmış gibi işlemlerde bulunan kimse iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur (TTK-12/3) . Yani yaratılan dış görünüşe, dürüstlük kuralları çerçevesinde sonuç bağlanmıştır. Tacirlere tanınan haklardan yararlanamaz, <i>örneğin TTK-20’te dayanarak ücret isteyemez</i> . Sadece tacirlere yüklenen yükümlülüklerle tabi olur, <i>örneğin iflası istenebilir, cezai şartta indirim talep edemez, ticari örf ve adet araştırılmaksızın uygulanır</i> .
		İkinci koşul: Kısmen de olsa kendi adına işletiyor olmalı	Tacir sıfatının doğumu için ikinci koşul, ticari işletmenin işletilmesi yani kişinin müşteri çevresiyle temasa geçerek ticari işletmeyi ilgilendiren işlemlere başlamış olmasıdır. Tacir sıfatı, ticari işletmenin kapısını açtığı anda başlar. İlk istisna: Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, halka bildirmiş veya İkinci istisna: Ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır (TTK-12/2). Tacirlere tanınan haklardan yararlanır ve ayrıca yüklenen yükümlülüklerle tabi olur. Ticari işletme kurulmadan ilan ya da tescil yapılmış ve üçüncü kişilerle işlemlere girilmişse TTK-12/3 uygulanır. • Kendisi adına ticari işletme işleten kişi tacir sayılır. Ancak ticari işletmenin tümüyle kişi adına işletilmesi gerekmez, kısmen de işletmesi yeterlidir. • Adi şirketin tüm ortakları tacir sayılır, gizli ortakların olduğu adi şirkette sadece aktif ortak tacirdir. • Ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği vardır, işletme şirket adına işletilir. Yönetici ve ortaklar tacir değildir, şirketin kendisi tacir sayılır. • Ticari işletmeyi vekil işletse bile, vekil değil müvekkil tacir sayılır. • Ticari işletme ürün kirası sözleşmesine konu olursa, kiracı tacir sayılır. • Ticari işletmeyi atanmış yasal temsilciler işletse bile, küçük ve kısıtlılar tacir sayılır, ancak cezai müeyyideler yasal temsilciye uygulanır. • Yasaklı olan veya izin alması gerektiği halde izin almadan ticari işletme işleten kişi (<i>örneğin devlet memuru</i>) tacir sayılır. • Kadının ticari işletme işletebilmesi için kocasının iznine gerek yoktur.
	Tüzel Kişi Tacir	Ticaret şirketleri	✓ Tüm ticaret şirketleri (AŞ, limitet, komandit, kolektif ve kooperatif) tacirdir. ✓ Ticaret şirketleri tüzel kişilik kazandıkları andan itibaren (yani ticaret siciline tescil anında) tacir olurlar. Ticaret Sicil Gazetesinde ilanın tüzel kişilik kazanılmasında etkisi yoktur. ✓ Ticaret şirketlerinin bir ticari işletmesi olmasa bile tacirdir.

TACİR	Tüzel Kişi Tacir	Ticari işletme işleten dernek, vakıf	⊖ Ticari işletme işleten dernek, vakıf tacir sayılır, ticaret siciline tescili gerekir. ⊖ Kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar tacir sayılmazlar, ancak ticaret siciline tescili gerekir. <i>Örneğin maden suyu işletmesi işleten Kızılay, tacir sıfatı kazanamaz.</i> ⊖ Buna karşılık, kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıfların işletmeleri (tüzel kişiliği olmasa da) tacir sayılır. (Tüzel kişiliği olmayan tacir grubu)
	Devletin kurduğu özel hukuka tabi ticari şekilde işletilen kuruluşlar	a. Özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar tacir sayılır. <i>Örneğin OYAK, TÜBİTAK, ASKİ, SGK tacir sıfatına sahiptir.</i> ▪ Kamu tüzel kişileri tarafından kurulan ve kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen kurum ve kuruluşlar hiçbir şekilde tacir sayılmaz. b. Kamu iktisadi teşebbüsleri; iktisadi devlet teşekkülü ve kamu iktisadi kuruluşlarından oluşur. $KİT = İDT + KİK$ KİT'ler tüzel kişiliğe sahiptir ve özel hukuk hükümlerine tabidir, yani tacirdirler. Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri bir ticari işletmeyi ister doğrudan isterse kamu hukukuna göre yönelten bir tüzel kişi eliyle işletsinler kendileri tacir sayılmazlar. <i>Örneğin ekmek fabrikası veya otobüs işletmesi işleten bir belediye tacir sayılmaz. Tacir sıfatı işletmeye tanınır ve ticaret siciline kaydı gerekir. Ancak tüzel kişiliği olmadığı için bu işletme iflas yoluyla takip edilemez.</i>	

Hâkim Teşebbüs

Hâkim ve bağlı şirketlerden oluşan şirketler topluluğunda, bir teşebbüsün hâkim durumda olması mümkündür. Bu halde teşebbüse, şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. Böylece teşebbüsün vereceği zararlardan sorumlu olması sağlanmış olur.

TTK m. 195/5'e göre, **hâkim teşebbüs tacir sayılır**.

Donatma İştiraki

Birden çok kişinin, paylı mülkiyet şeklinde malik oldukları bir gemiyi, sözleşme gereğince, hepsi ad ve hesabına suda kullanmalarıdır.

Donatma iştirakinin tüzel kişiliği yoktur. Buna rağmen, donatma iştiraki hakkında tacirlere ilişkin hükümler uygulanır.

Donatma iştirakinin ticaret ve gemi siciline tescili zorunludur.

8. HAFTA 07.11.2017

TACİR SIFATININ TESPİTİ (özetlersek)

- Gerçek kişi tacir** (açıklamaları yukarıdadır)
- Tüzel kişi tacir** (açıklamaları yukarıdadır)
- Tüzel kişiliği olmayan tacirler**
 - Kamu tüzel kişisi tarafından işletilen işletme**
 - Dernek, vakıf tarafından işletilen işletme**
 - Hâkim Teşebbüs**
 - Donatma İştiraki**

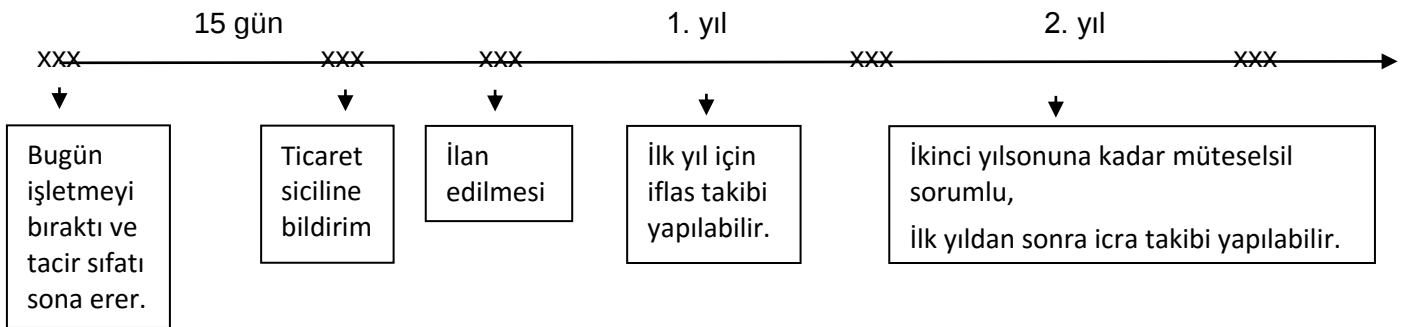
Ticaret şirketleri; **tescil ile** tüzel kişilik ve tacir sıfatını **kazanır**.

Ticaret şirketleri; **terkin ile** tüzel kişilik ve tacir sıfatını **kaybeder**.

TACİR SIFATININ KAYBI

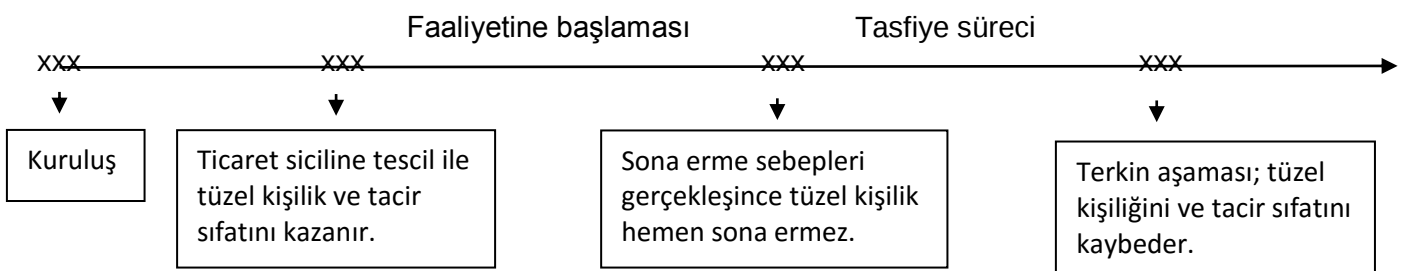
Gerçek kişi tacir	- Tacir sıfatı, <u>ticaretin terk edilmesiyle</u> son bulur. Ticaretin terk edilmesi: Ticari işletmenin kapatılması veya kişi adına işletilmesine son verilmesi demektir. - Tacir, ticareti terk ettiğini, yani tacir sıfatının son bulunduğunu ticaret siciline bildirerek kaydın terkinini istemesi gerekir. Aksi halde iyi niyetli kişilere karşı ileri sürülemez. Ticaret siciline bildirim (mal beyanı ile birlikte) 15 gün içinde yapılmalıdır. - Bildirimi alan sicil memuru TSG ve alacaklıların olduğu yerde uygun vasıtalar ile durumu ilan eder. - İlan tarihinden itibaren 1 yıl içinde ticareti terk eden tacir, iflas yoluyla takip edilebilir. (İİK m. 44) - İkinci yılsonuna kadar müteselsil sorumludur. - İlk yıldan sonra, iflas yoluyla değil, icra takibi yoluyla takip edilebilir.
Tüzel kişi tacir	- Tacir sıfatı, kural olarak <u>tüzel kişiliğin son bulmasıyla</u> sona erer. - Ancak son bulma sebebi, tüzel kişiliği hemen sona erdirmez. İİK m. 44, ticari şirketler için geçerli değildir. Bunun yerine tasfiye aşaması vardır. - Tüzel kişilik, <u>tasfiye işlemlerinin tamamlanarak</u> kaydın ticaret sicilinden terkin (ve durumun ilanı) ile son bulur. - Tasfiye süresince tüzel kişilik ve tacir sıfatı tasfiye amacı ile sınırlı olarak devam eder. İİK m. 44, ticari işletme işletmekten vazgeçen dernek ve vakıflar hakkında da uygulanabilir. Dernek veya vakıf, ticareti terk eden tacir olarak, ilan tarihinden itibaren 1 yıl içinde iflas yoluyla takip edilebilir. .

Gerçek kişi tacir:

Devirde iki yıllık müteselsil sorumluluk süresi ilan edilme ile başlar (**TBK m. 202**).
İflas yoluyla takip için bir yıllık süre ilan edilme ile başlar.

Tüzel kişi tacir:

TACİR OLMANIN HÜKÜM ve SONUÇLARI

Bazı sonuçlar karşı tarafın tacir olmasına bağlıdır. Bazılarında karşı tarafın tacir olmasının önemi yoktur.

Karşı tarafın tacir olması önemli değil	Karşı tarafın tacir ise
1. İflasa tabi olma 2. Ticaret siciline tescil 3. Odalara kaydolma 4. Ticaret unvanı seçme ve kullanma 5. Ticari defter yükümlülüğü 6. Basiretli iş adamı gibi davranma 7. Ücret ve faiz isteme 8. Ücret ve cezai şartlarda indirim isteyememe 9. Fatura verme yükümlülüğü 10. Ticari iş karinesine tabi olma 11. Ticari örf ve âdete tabi olma	1. Fatura ve teyit mektubuna 8 gün içinde itiraz etme 2. Tacirin ticari defterleri lehine delil olarak kullanması 3. İhbar ve ihtarları belli şekilde yapma 4. Hapis hakkını kullanmada kolaylıktan yararlanma 5. Satış ve mal değişiminde özel hükümlere tabi olma

TTK m. 18/1: Tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir; ayrıca kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmek, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmek ve bu Kanun hükümleri uyarınca gerekli ticari defterleri tutmakla da yükümlüdür.

TTK m. 18/2: Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.

TTK m. 18/3: Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır.

İFLASA TABİ OLMA

TTK m. 18/1'e göre, tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir. Gerçek kişiler için her türlü borç ifadesi önemlidir, dolayısıyla özel borçlarından da iflas yoluyla takip edilebilirler.

İflas takip yöntemi külli yöntemdir, bütün mal varlığına el konulabilir ve paraya çevrilebilir, bütün alacaklılar faydalanır. İcra takibinde ise, borç kadar mal paraya çevrilir ve sadece icra takibinde bulunan faydalanır.

Sadece tacirler iflasa konu olur. **İflas yoluyla takip edilebilecekler:**

1. TTK gereği tacir sayılanlar

- Tacir sayılan bazı kişiler (örneğin SGK, ASKİ, TÜBİTAK) hakkında iflas yoluyla takip yapılamaz.
- KİT'lerin iflas yoluyla takip edilmesi mümkündür.
- Tacir sayılmayan kamuya yararlı dernek ve vakıfların tacir sayılan işletmeleri hakkında iflas yoluyla takip yapılamaz, icra yoluyla takip yapılabilir.

2. Tacirler hakkındaki hükümlere tabi tutulanlar

- İyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olan, yani tacir olmanın külfetlerine katlanmak durumunda bulunan kişiler iflasa tabidir. Gerçeği bilen kişiler yani kötü niyetli üçüncü kişiler iflas yoluyla takibe başvuramaz.

3. Özel hükümler gereği tacir olmadığı halde iflasa tabi olanlar:

- a. İİK m. 44/1'e göre eski tacirler (1 yıl süreyle)
- b. TTK m. 12/2'ye göre tacir sayılanlar (ticari işletmeyi ilan edenler fiilen başlamasa bile)
- c. AŞ'de ortakların malvarlığı ile sorumluluğu
 - 1) İlk istisna; Banka Kanununda, bankaya verdikleri zarar ile sınırlı şahsi sorumluluk olabilir.
 - 2) İkinci istisna; SPK m. 98'e göre iflasta sorumluluğu olan % 10'dan fazla paya sahip ortakların, yönetim kurulu üyelerinin vb şahsen iflasları istenebilir.
- d. Kolektif şirket ortakları ve komandit ortaklar (ortaklar tacir olmamasına rağmen tacir olan şirket ile beraber iflası istenebilir.)

TİCARET SİCİLİNE TESCİL

Her tacir, işletmenin açıldığı günden itibaren 15 gün içinde ticari işletmesini, ticaret unvanını, işletmenin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür.

Ticaret sicili, ticari işletmeye ait bir sicildir. Tacirin birden fazla işletmesi varsa hepsi ayrı ayrı ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Şubelerin de bulundukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan edilmeleri gerekir.

ODALARA KAYDOLMA

Ticaret siciline kayıtlı tacirler ve sanayici ve deniz taciri sıfatını faiz gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şube ve fabrikaları bulundukları yerdeki odaya bir ay içinde kaydolmak zorundadır, kayıt olmayanlar re'sen kaydedilir. Bazı alanlarda faaliyet gösteren tacirler özel kanunlarla kurulmuş birliklere de (*örneğin Bankalar Birliği, Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Sermaye Piyasası Birliği gibi*) katılmak zorundadır.

Tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde olan odalar;

- Ticaret ve Sanayi Odası
- Ticaret Odası
- Sanayi Odası
- Deniz Ticaret Odasıdır.

Odaların kuruluş ve çalışma alanları il sınırlarıdır. Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı en az bin tacirin TOBB'ne yazılı başvurması gerekir.

TİCARET UNVANI SEÇME VE KULLANMA

Tacir, ticaret unvanı seçmeye ve kullanmaya mecburdur. Tacir, ticari işletmesiyle ilgili işlemleri ticaret unvanı ile yapar. Ticaret unvanı da ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

Tacir, ticaret unvanı altına atacağı imzayı notere onaylattıktan sonra sicil müdürlüğüne verir ya da notere onay şartı olmaksızın ticaret sicili müdürünün huzurunda yazılı beyan ile de verebilir.

TİCARİ DEFTER YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Tacir, ticari defter tutmak (Türkçe olarak) zorundadır ve bu defterleri, ticari işletmeyle ilgili belgeleri saklamakla da yükümlüdür.

Ticari defterler lehe veya aleyhe kanıt olarak kullanılabilir.

BASİRETİLİ İŞ ADAMI GİBİ DAVRANMA

Basiretli iş adamı gibi davranma yükümü objektif özen yükümlülüğüdür, yani kendi yetenek ve imkânlarına göre beklenen özen değil, aynı ticaret dalında faaliyet gösteren tedbirli bir tacirden beklenen özen gösterilmelidir. Tacirin haksız rekabeti önlemek için gerekli tedbirleri alıp almadığı da bu özen ölçüsü dikkate alınarak saptanır.

Basiretli iş adamı gibi davranma, tacir hangi alanda faaliyet gösteriyorsa o alan için geçerlidir.

İthalat ile uğraşan tacirin, ülkenin ekonomik durumunu, devalüasyon risklerini, kredi faizlerinin artabileceğini hesaba katması gerekir.

Örneğin taşıyıcının hava koşullarını göz önünde bulundurarak sözleşme ilişkisine girmesi gerekir. Örneğin tedarik edilecek bir malın piyasada yeterli miktarda olup olmadığını araştırmadan sözleşme ilişkisine girmek basiretsiz bir davranıştır.

1. Tacir ticari işletmesi ile ilgili faaliyetlerinde; düşüncesizliği

2. Deneyimsizliği,

3. Gabin hükümlerini öne süremez. Ancak zor durumda kalma halinde gabin hükümlerine dayanabilir.

ÜCRET VE FAİZ İSTEME

TTK m. 20'ye göre; tacir olan veya olmayan bir kişiye, ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca, verdiği avanslar ve giderler için, ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır. Tacirin bu maddeye dayanması, sözleşmede ücret ödeneceğine ilişkin bir açıklığın olmadığı hallerde olur. Tacir, ifa için gerekli yan borçlar için (ölçme, tartma, sayma) ücret talep edilemez, teslimle ilgili masraflar kural olarak tacire aittir. Alıcı ifayı başka yerde isterse, tacir ücret isteyebilir.

TTK m. 20'nin diğer bir uygulama alanı tacirin vekâletsiz iş görmesidir. *Örneğin karşılığı olmayan bir çekin banka tarafından ödenmesi (çek sahibini zor durumdan kurtarmak için) vekâletsiz iş görmedir ve banka çeşitli ücret ve faizleri isteyebilir.*

ÜCRET VE CEZAI ŞARTLARDA İNDİRİM İSTEYEMEME

***** (Buradan çok soru çıkarmış) *****

TTK m. 22'ye göre, borçlu tacir **şu hallerde** aşırı olduğu iddiasıyla **ücret veya ceza indirimi isteyemez**:

1. TBK m. 121/2

Faiz ya da irat borcunun veya bağışladığı bir miktar paranın ödenmesinde geciken borçlu, temerrüt faizini temerrüt tarihinden değil, icra takibine girildiği veya davanın açıldığı günden itibaren ödemekle yükümlüdür. Taraflar temerrüt faizinin temerrüt tarihinden başlamasını kararlaştırabilirler, daha sonra bu durum borçlu için ağır sonuçlar doğuracaksa hâkim borçlu lehine düzeltme yapabilir. Ancak bu imkândan ticari işletmesiyle ilgili borca giren **tacir yararlanamaz**.

2. TBK m. 182/3 ** (en önemli olan bu konudur) ******

Sözleşmenin hiç veya gereği gibi **ifa edilmemesi ya da ifanın zamanında ve yerinde yapılmaması** halinde kararlaştırılan cezai şartın aşırı olduğu hallerde, hâkime bunu indirme yetkisini tanıyan TBK m. 182/3 hükmü, borçlu **tacir için uygulanamaz**.

3. TBK m. 525

Simsarlık ücretinin indirilmesi, borçlu **tacir ise istenemez**.

TTK m. 22'nin uygulanabilmesi için, ücret veya cezayı ödeyecek kişinin tacir ya da tacir gibi sorumlu tutulan kişi olması gerekir. Borçlu tacir değilse ve TTK m. 19/2 gereği ticari iş sayılsa bile aşırı ücret veya cezanın indirilmesi mümkündür. TTK m. 22, tüzel kişi tacirler için mutlak olarak uygulanır.

TTK m. 22 ile yukarıdaki üç durumdan borçlu tacirin faydalanması yasaklanmıştır. Tacir ya da tacir gibi sorumlu tutulan kişi, iradesini sakatlayan nedenlerin varlığını ileri sürerek sözleşmenin iptalini isteyebilir ve buna bağlı olarak aşırı ücret veya cezadan kurtulabilir.

Tacir gabin ile ilgili hükümlerden ancak zor durumda kalma halinde yararlanabilir. Ticari işletmesi ile ilgili faaliyetlerinde; düşüncesizliği ve deneyimsizliği öne sürülemez.

TTK m. 22 ile sayılan yukarıdaki üç durumun istisnası TBK m. 26 ve 27'deki hallerdir. Yargıtay HGK'na göre de aşırı ücret veya cezanın ahlak ve adaba aykırı olması hali istisna oluşturur (*istisnanın istisnasıdır*).

Cezai şart miktarının, borçlunun ekonomik özgürlüğünü kabul edilemez derecede sınırlaması, ekonomik varlığını büyük bir tehlike altına sokması veya yıkılması hallerinde cezai şart ahlaka ve adaba aykırı sayılır. Bu durumda borçlu tacir bile olsa cezai şart tamamen iptal edilebilir veya indirilebilir.

FATURA VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Faturayı sadece tacirler düzenler. Tacir, talep üzerine fatura düzenlemek ve bedel ödenmişse bunu faturada göstermek zorundadır. Faturada malın veya işin türü, miktarı, fiyat ve tutarı, teslim edilmişse teslim tarihi ve ayrıca bedel ödenmişse bu husus gösterilir.

Proforma fatura bilgi amaçlıdır, hukuki niteliği fatura değildir.

Tacirin fatura vermesi, müşterinin talepte bulunmasına bağlıdır, talep edilmemişse zorunluluk yoktur. Bu konuda TTK ve VUK arasında çelişki vardır. VUK'da talep olmaksızın fatura verme zorunluluğu vardır.

TTK'da fatura verilmesine ilişkin süre öngörülmemiştir. VUK'da 7 günlük süre vardır, ama ticaret hukukunda geçerli değildir.

TİCARİ İŞ KARİNESİNE TABİ OLMA

Tacirlerin borçlarının ticari olması asıldır, istisnaları vardır. Tüzel kişi tacirler için ise bu karine mutlaklıdır.

TİCARİ ÖRF ve ÂDETE TABİ OLMA

Tacir olmayanlara ticari örf ve adet, ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır. Tacirler için ise ticari örf ve adet mutlak olarak uygulanır.

FATURA VE TEYİT MEKTUBUNA 8 GÜN İÇİNDE İTİRAZ ETME **** (önemli konudur) ****

Faturayı alan kişi (tacir olduğu kabul edilir), aldıktan sonra 8 gün içinde içeriği hakkında itirazda bulunmazsa, fatura içeriğini kabul etmiş sayılır. TTK m. 21/1'e göre faturayı düzenleyen kişinin tacir konumunda olması gerekir, esnafın gönderdiği faturaya itiraz etmemek buradaki sonucu doğurmaz.

Faturayı alan kişi tacir değilse bu kural yoktur, tüketici 8 gün ile bağlı değildir.

8 gün içinde itiraz edilmezse, altında faturayı alanın imzası olmayan belge, senet haline gelir. Aksi ispat yükü faturayı alana (tacire) geçer, yazılı kanıt, ticari defter veya yeminle ispatlanabilir.

Faturaya itirazın şekli yoktur, faturayı veren tacire sözlü de yapılabilir.

Malın alınma tarihinin 8 günlük sürenin başlaması açısından önemi yoktur. Süre fatura alındığında başlar.

Taraflar arasında sözleşme ilişkisi yoksa veya sözleşme geçersiz ise bu belge, fatura niteliği taşımaz. Sözleşme yoksa 8 gün içinde itiraz konusu yoktur.

Fatura ifası safhası ile ilgilidir, fatura geçerli kurulmuş sözleşmenin ifa aşamasına gelmesini gerektirir.

İtiraz edilmeyip kabul edilmişse, ancak faturanın olağan içeriğine ilişkin hususlar kabul edilmiş sayılır. Sözleşmede olmayan hususlar (örneğin vade farkı) faturada yazsa bile kabul edildiği anlamına gelmez.

Sözlü kurulan sözleşmelerin içeriğini doğrulayan bir yazıyı alan kişi, aldığı tarihten itibaren 8 gün içinde itirazda bulunmamışsa, **teyit mektubunun** sözleşmeye uygun olduğunu kabul etmiş sayılır. Bu yolla itiraz olunmayan teyit mektubu yazılı kanıt niteliğini kazanır.

Sözleşmeden farklı hususları içeren bir teyit mektubuna itiraz edilmemesi, kabul edildiği anlamına gelmez, sözleşmenin olmadığı ya da geçersiz olduğu durumlarda da teyit mektubu sözleşmeyi geçerli kılmaz.

Teyit mektubu sözleşmenin ifası safhası ile ilgili değildir, kurulma safhası ile ilgilidir.

TACİRİN TİCARİ DEFTERLERİ LEHİNE DELİL OLARAK KULLANMASI

- Karşı tarafın da tacir olması gerekir.
- Her iki tarafın da ticari işletmesi olmalıdır.

Aleyhe delil olması için bu şartlara gerek yoktur.

İHBAR VE İHTARLARI BELLİ ŞEKİLDE YAPMA

**** (önemli konudur) ****

Her iki taraf da tacir olduğunda, belirli durumlarda, ihtar ve ihbarlar belli şekillerde yapılır. Bu şekil şartları geçerlilik şartı değil, ispat şartıdır.

İhbar ve ihtar işlemlerinin aşağıdaki yöntemlerle yapılması karşı tarafın tacir olmasına bağlıdır. Bunlar dışındaki işlemlerin (örneğin satış sözleşmesindeki ayıp ihbarı) aşağıdaki yöntemlerle yapılması gerekmez.

TTK m. 18/3'e göre;

İşlemler	Yöntemler
• Diğer tarafı temerrüde düşürmek • Sözleşmeyi feshetmek • Sözleşmeden dönmek	• Noter aracılığı • Telgraf • Taahhütlü mektup • Güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı e - posta sistemi

HAPİS HAKKINI KULLANMADA KOLAYLIKTAN YARARLANMA

Hapis hakkı; koşulların gerçekleşmesi halinde alacaklıya, zilyetliği altında bulunan borçluya ait taşınır mallar ile kıymetli evrakı iade etmeyerek, bunları alacağının teminatı olarak alıkoyma ve paraya çevirme yetkisini veren bir ayni haktır. Hapis hakkının doğumu için **şartlar:**

- a. Alacaklı, borçluya ait taşınır mala veya kıymetli evraka onun rızası ile zilyet olmalıdır.
- b. Alacak muaccel olmalıdır.
- c. Alacaklının zilyetliğinde bulunan taşınır mal veya kıymetli evrak ile muaccel alacak arasında tabi illiyet bağı olmalıdır.

Alacak ve zilyetlik, tacirler arasındaki **ticari ilişkiden doğması halinde, tabi illiyet bağının olduğu** kabul edilir. Böylece tacirler arasında hapis hakkını kullanılması **kolaylaştırılmıştır**. Bir taraf tacir iken diğer taraf tacir değilse, bu kolaylıktan yararlanılamaz. Bu kolaylıktan tacirler ve tacir sayılanlar yararlanabilir. Ayrıca bu kolaylıktan yararlanmak için her iki taraf için de ticari iş olmalıdır. Alacağın mutlaka sözleşmeden doğmasına gerek yoktur, geçersiz bir sözleşme nedeniyle sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak ileri sürülen talepler için de bu kolaylıktan yararlanılabilir.

SATIŞ VE MAL DEĞİŞİMİNDE ÖZEL HÜKÜMLERE TABİ OLMA

İki başlıkta incelenir: TTK m. 23 ve TTK m. 1530

1. TTK m. 23 açısından

TTK m. 23/1: Tacirler arasındaki satış ve mal değişimlerinde de TBK'nun satış sözleşmesi ile mal değişim sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanır.

TTK m. 23'teki özel hükümlerin uygulanabilmesi için, tacirler arasında yapılan ve onların ticari işletmelerini ilgilendiren bir ticari satış veya mal değişiminin mevcut bulunması gerekir. **Özel hükümler:**

a. Kısım kısım yerine getirilecek sözleşmelerde alıcıların hakları

Satış sözleşmesinin **kısım kısım ifası mümkünse veya** bu şartların bulunmamasına rağmen alıcı, çekince ileri sürmeksizin **kısmi teslimi kabul etmişse**; sözleşmenin bir kısmının yerine getirilmemesi durumunda alıcı haklarını sadece **teslim edilmemiş olan kısım hakkında** kullanabilir.

Ancak, sözleşmeden beklenen yarar elde edilemiyorsa ya da durumdan sözleşmenin kalan kısmının tam veya gereği gibi yerine getirilemeyeceği anlaşıyorsa alıcı sözleşmeyi feshedebilir.

b. Alıcının temerrüdü halinde satıcının malın satışını isteme hakkı

- Alıcı **satılanı devralmak** ve **satış bedeli ödemekle** yükümlüdür. Alıcı satış bedelini ödemede temerrüde düşerse, satıcı satıştan dönebilir ve zararlarını talep edebilir (TBK m. 235-236). Alıcı satılanı devralmakta temerrüde düşerse, satıcı malı hasar ve masrafı alıcıya ait olmak üzere tevdi edebilir (TBK m. 107).
- Ancak mal tevdi uygun değilse, bozulma tehlikesi varsa, tevdi masrafı çok büyükse satıcı hâkimin izniyle malı satarak bedelini tevdi edebilir (TBK m. 108). **Tacirler arasında** ise bu **koşulların olmasına gerek duyulmadan** satıcının malı satışa çıkarmasına izin verilmiştir.
- Satıcı, malın satışına izin verilmesini mahkemeden isteyebilir. Mahkeme, satışın açık artırma yoluyla veya bu işle yetkilendirilen bir kişi aracılığıyla yapılmasına karar verir. Satış giderleri çıkarıldıktan sonra artan para, satıcı tarafından alıcı adına bir bankaya ve banka bulunmadığı takdirde notere bırakılır ve durum hemen alıcıya ihbar edilir.

c. Satılanın ayıplı olması halinde alıcının yükümlülükleri

- Malın ayıplı olduğu teslimde açıkça belli ise alıcı **2 gün içinde** durumu satıcıya ihbar etmelidir.
- Açıkça belli değilse alıcı malı teslim aldıktan sonra **8 gün içinde** incelemek ve ayıplı olduğu ortaya çıkarsa, durumu bu süre içinde satıcıya ihbarla yükümlüdür, etmezse malı kabul etmiş sayılır.
- Ticari satışlarda gizli ayıp dolayısıyla zamanaşımı süresi, malın alıcıya devrinden itibaren 2 yıldır.

2. TTK m. 1530 açısından

TTK m. 1530/1: Aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır.

Aslında TTK m. 1530/1 ile TTK m. 1530/2-8 fıkraları birbirleriyle ilgili konular değildir.

2. fıkraya göre, ticari işletmeler arasında mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan işlemlerde borçlunun temerrüdü için **borçlunun kusurlu olması** şartı aranmıştır.

3. fıkraya göre, alacaklı sözleşmede öngörülen tarihten ya da ödeme süresinin sonunu takip eden günden itibaren, şart edilmemiş olsa bile **faize hak** kazanır.

4. fıkraya göre, ödeme zamanı belirtilmemişse veya belirtilen süre 5. fıkraya aykırı ise, borçlu aşağıdaki sürelerin sonunda ihtara gerek kalmaksızın mütemerrit sayılır ve alacaklı faize hak kazanır:

- Ödeme talebinin borçlu tarafından alınmasını takip eden 30 gün sonunda
- Ödeme talebi tarihi belirsizse mal/ hizmetin teslim alınmasını takip eden 30 gün sonunda

- c. Ödeme talebi mal veya hizmetin tesliminden önce alınmışsa, mal veya hizmetin teslim tarihini takip eden 30 gün sonunda
- d. Mal veya hizmetin kabul veya gözden geçirme usulünün öngörüldüğü hâllerde, ödeme talebi kabul veya gözden geçirme anında veya daha önce alınmışsa, bu tarihten sonraki 30 gün sonunda
- e. Kabul veya gözden geçirme süresi 30 gününü aşıyor ve bu alacaklıya ağır haksızlık oluşturuyorsa, kabul veya gözden geçirme süresi mal veya hizmetin alınmasından itibaren 30 gün olarak kabul edilir.
- 5. fıkraya göre,** sözleşmede öngörülen ödeme süresi, en fazla 60 gün olabilir. Alacaklı aleyhine ağır bir haksız durum yaratmamak koşuluyla taraflar daha uzun bir süre öngörebilirler.
- 6. fıkraya göre,** gecikme faizi ödenmemesi veya ağır haksızlık sayılabilecek kadar az faiz ödenmesini öngören sözleşmeler, zarardan borçlunun sorumlu olmayacağını öngören sözleşmeler geçersizdir.
- 7. fıkraya göre,** temerrüt faiz oranının sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu hâllerde Merkez Bankası tarafından belirlenecek faiz oranı uygulanır.
- 8. fıkraya göre,** mal veya hizmet bedelinin taksitle ödenmesinin öngörüldüğü durumlarda, bu maddenin ödeme sürelerini düzenleyen hükümleri birinci taksit bakımından uygulanır.

ESNAFLAR HAKKINDA UYGULANACAK TTK HÜKÜMLERİ

Esnaf: İster gezici olsun, ister bir dükkânda veya sokağın belli bir yerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve geliri kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişidir.

Esnaf ve sanatkârlar, Esnaf ve Sanatkârlar Siciline kaydolmakla yükümlüdür, aksi halde mesleki faaliyette bulunamazlar. Sicile kaydedilen hususlar Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Gazetesinde yayımlanır.

Esnaf tacir sıfatına sahip değildir, TTK hükümleri kural olarak uygulanmaz. **İstisnaları:**

- o **TTK – 20:** Ücret isteme hakkı, masraflar ve verdiği avanslar için faiz isteme hakkı
- o **TTK – 53:** İşletme adının tescil ettirilmesi (ticaret unvanı kullanamazla)
- o **TMK – 950/2:** Hapis hakkı, alacak ve zilyetliğin tabi illiyet bağının olması
- o **Taşınırlarda Ticari İşletme Kanunundan** da esnaf lar yararlanabilir.

5. BÖLÜM: TACİR YARDIMCILARI